

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIV.

Celovec, petek, 21. avgust 1959

Štev. 34 (901)

Dies ist kein Weg zur Befriedung

Kaum einen Monat nach der Erklärung des FPÖ-Abgeordneten im Kärntner Landtag „Es wird keinen Frieden geben im Kärntner Unterland“, sind im Schutze der Nacht zum zweiten Male die zweisprachigen Aufschriften der slowenischen Organisationen in Klagenfurt gewaltsam entfernt und entwendet worden; unter Anleitung der Lehrerschaft haben in einer Kirche im Rosental die Schüler bei der Schulmesse den traditionellen slowenischen Gesang boykottiert; allenthalben wurde eine Hetze gegen die Verwendung der slowenischen Sprache in der Kirche entfacht und die slowenische Geistlichkeit verunglimpft; kein einziger Hetzer gegen die damals gesetzliche zweisprachige Schule ist zur Verantwortung gezogen worden, wohl aber erhielten diese von der Südmärk und Landsmannschaft besondere Auszeichnungen; eine Schule, in der nach der Meinung der deutschen Chauvinisten zu wenige Schüler vom zweisprachigen Unterricht abgemeldet worden waren, plant man einfach aufzulösen und mit der Nachbarschule zu vereinen, wo mehr Gewähr gegeben erscheint, um das „deutsche“ Antlitz der betreffenden Gegend zu demonstrieren; den Lehrern, die in beiden Sprachen unterrichten, soll die Mehrleistungszulage entzogen werden, zumindestens aber sollen auch jene Lehrer, die diese Leistung nicht aufweisen können oder wollen, dafür die gleiche Zulage erhalten; einer österreichischen Staatsbürgerin slowenischer Volkszugehörigkeit wurde das Gesuch um die Zuerkennung der Rente nach dem OF-Gesetz abgewiesen, weil sie „nicht als Person deutscher Sprachzugehörigkeit zu betrachten ist“; die grundverkehrsrechtliche Genehmigung eines Vertrages wurde versagt — zwar nicht formell aber — faktisch, weil es sich bei einem Vertragspartner um einen Kärntner Slowenen handelt, der aktiv gegen den Nazismus gekämpft hat und dessen Vater im KZ ermordet wurde; einem slowenischen Kaufmann wurde offiziell der Boykott angedroht, weil er es gewagt hat, die Öffentlichkeit auf die tatsächliche Lage der Kärntner Slowenen aufmerksam zu machen; eine slowenische Zeitung wurde verurteilt, weil sie gewisse antislowenische Vorgänge mit richtigem Namen nannte; die Hetze gegen die Kärntner Slowenen wurde sogar im Kärntner Oberland getragen und zwar in derart aufreizender Weise, dass sich der Bezirkshauptmann und der Bürgermeister gezwungen sahen, ihren Ehrenschild über die Veranstaltung nachträglich zurückzuziehen; ein ausländischer Journalist, der es gewagt hat, in einer angesehenen ausländischen Zeitung die Lage in Kärnten objektiv darzustellen, wird der Unwahrheit geziehen und unlauterer Interessen verdächtigt; diese Tatsache und Erklärungen von Vertretern slowenischer Organisationen werden in der gesamten nationalistischen Presse von der Etsch bis an den Belt verdreht und entstellt wiedergegeben, nur um hetzen zu können: die Kärntner Slowenen können nicht Frieden halten...

Diese kleine Auslese von Ereignissen im Laufe der letzten zwei Monate kennzeichnet wohl am besten die Situation und Atmosphäre in Südkärnten. Da ist es wohl mehr als verständlich, wenn sich Kärntner Slowenen nicht weagen, bei Gericht die slowenische Sprache zu verlangen, um nicht von vornherein eine schlechte Ausgangsposition für den Prozess zu haben. Bei dieser Situation ist die zynische Bemerkung, dass am ersten Verhandlungstag über die Grundablösungen für den Bau der Jauntalbahn „allerdings kein Interessent von der gebotenen Möglichkeit, durch einen Dolmetsch seine Wünsche heranzutragen, Gebrauch machte“, kaum am Platze.

In dieser Atmosphäre sind aber auch die im neuen Minderheiten-Schulgesetz vorgesehenen Anmeldungen zum Slowenischunterricht und damit das Gesetz selbst mehr als problematisch, weshalb es von den Kärntner Slowenen auch von allem Anfang an abgelehnt wurde. Soll es sich jedoch nicht schon vor dem Versuch seiner Verwirklichung als untauglich erweisen, muss in Südkärnten endlich Wandel geschaffen werden. Dazu genügt nicht nur die Errichtung einer eigenen Schulaufsichtsbehörde und eine weitere Aufspaltung des Artikels 7, dazu ist vor allem die endliche vollständige Durchführung des Artikels 7 des Staatsvertrages mit der Anerkennung und Verwirklichung aller der slowenischen

Ob novem napadu na sedež slovenskih organizacij:

Dinamit in zločinski atentati

so sredstva pobesnelih nacionalistov na Koroškem

V noči od 14. na 15. avgust se je ponovil divjaški napad na sedež osrednjih slovenskih organizacij in ustanov v Celovcu. Na hiši Gasometergasse 10 so bili spet zločinsko odstranjeni oziroma razbiti dvojezični napisi Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, Slovenske prosvetne zveze, Založniške in tiskarske družbe „Drava“, glasila koroških Slovencev „Slovenski vestnik“ ter slovenske knjigarne „Naša knjiga“. Omejnjeni napisi so prvič postali žrtev nacionalističnih atentatorjev že meseca marca 1957 in policija vse do danes ni izsledila krivcev niti ni našla razbitih napisov, pač pa so jih po štirinajstih mesecih našli čistilci cestnega kanala le nekaj korakov stran od mesta, kjer so bili nameščeni. Ko so bili napisi pred mesec ponovno nabiti, je bilo to na večkratno izrecno zahtevo javljeno policiji, kljub temu pa je prišlo prejšnji teden do ponovnega atentata. Razumljivo je bil tudi novi napad takoj prijavljen varnostnim organom, vendar nam ni znano, če so le-ti uvedli postopek za izsleditev ponočnih zločincev.

Ponovni atentat na sedež osrednjih slovenskih organizacij v Celovcu spet v vsej jasnosti kaže, kakšen je dejanski položaj slovenske narodnostne skupine na Koroškem. Hkrati pa bije v obraz vsem tistim, ki bi hoteli svelovno javnost prepričati, da je manjšinsko vprašanje v Avstriji rešeno vzorno in širokogrudno. Kako je namreč mogoče govoriti o vzorni rešitvi manjšinskega vprašanja, ko pa pripadniki manjšine ter njihove organizacije in ustanove niso več varni pred zločinskimi napadi podivjanih nacionalistov? In kako je mogoče govoriti o širokogrudni enakopravnosti, ko pa so še zadnji dvojezični oziroma slovenski napisi postali žrtev nekulturnega šovinizma?

Ponočna odstranitev napisov na sedežu slovenskih organizacij pa ni le zgovorna priča resničnega položaja koroških Slovencev, marveč meče skrajno sumljivo luč tudi in še posebej na tiste državne organe, katerih naloga je, da nepristransko skrbijo za mir in red v državi, da jamčijo za varnost oseb in premoženja posameznikov in skupnosti. Danes jim lahko javno in upravičeno očitamo, da so to dolžnost — vsaj v zvezi s številnimi izpadi proti koroškimi Slovencem — neodgovorno zanemarjali, kajti niti v enem samem primeru niso izsledili krivcev, čeprav je vsej javnosti znano, kje in kdo so. Tako pa so vse do danes ostali v temi in nekažnovani „neznani storilci“

- razstrelitve partizanskega spomenika v Št. Rupertu pri Velikovcu leta 1953;
- napada na lakrat 66-letnega Franca Prušnika iz Lobnika pri Železni Kapli leta 1953;

Strašna neurja po vsem svetu

Prejšnji teden so v številnih delih sveta divjala strašna neurja, ki so povzročila ogromno materialno škodo ter zahtevala tudi številne človeške žrtve.

Med prizadetimi predeli sveta je tudi Avstrija. S posebno s'lo se je neurje razdivjalo na Solnograškem ter Zgornjem in Nižnjem Avstrijskem. Po dosedanjih cenitvah ugotavljajo, da je neurje na ozemlju Avstrije zahtevalo 10 človeških življenj, dočim znaša materialna škoda najmanj milijardo šillingov. Z uradne in zasebne strani so bile takoj uvedene akcije za pomoč hudo prizadetim krajem in njihovemu prebivalstvu, priskočile so na pomoč tudi razne ustanove v inozemstvu, med njimi zlasti organizacije Rdečega križa.

Neurje je mnoge kraje popolnoma odrezalo od ostalega sveta in so jih morali oskrbovati z življenjskimi potrebščinami potam tako imenovanega zračnega mostu, ki ga je vzpostavila vojska s svojimi helikopterji. Porušeni so bili številni mostovi, med temi tudi most na solnograški avtocesti in

Volksgruppe zusteheenden Rechte erforderlich! Nicht zuletzt aber muss endlich die unerträgliche, von den deutschnationalen Organisationen vergiftete Atmosphäre beseitigt werden! § 5 des Artikel 7 des Staatsvertrages bietet genügend Handhabe hiezu!

- odstranitve slovenskega napisa z Breznikove gostilne v Pliberku leta 1955;
- napada na ljubljanskega kanonika dr. Arnejca ter s tem v zvezi na Krumplovo domačijo v Žrelcu leta 1956;
- dvakratne odstranitve slovenskega napisa Hranilnice in posojilnice v Železni Kapli leta 1956;
- skrunitve parizanskega grobišča v Borovljah leta 1956;
- prve odstranitve slovenskih oziroma dvojezičnih napisov slovenskih organizacij in ustanov v Celovcu leta 1957;
- odstranitve dvojezičnega napisa Hranilnice in posojilnice v Velikovcu leta 1957;
- odstranitve slovenskega dela napisa na ljudski šoli v Št. Janžu v Rožu leta 1958;
- poškodbe in odstranitve slovenskega dela napisa na uradnih kazipolih v občini Blato pri Pliberku leta 1958;
- izzivalne in proti Slovincem naperjene hujšakaške napisne akcije v Št. Rupertu pri Velikovcu letos ter končno zdaj še
- ponovnega atentata na sedež slovenskih organizacij v Celovcu.

Kljub obširnosti pa ta seznam sramotnih ter do danes nepojasnjenih in nekažnovanih protislovenskih napadov nikakor še ni popoln in bi ga bilo treba izpopolniti še s celo vrsto drugih izpadov proti slovenski narodnostni skupini na Koroškem ter proti posameznim koroškim Slovencem in njihovi imovini. Zlasti pa je v tej zvezi treba opozoriti na škodljivo delovanje raznih nacionalističnih organizacij in na zločinsko početje tistega dela tiska, ki z načrtnim huj-

skanjem in netenjem narodnostne mrznje praktično šele ustvarja ozračje za dejanske napade in atentate.

Vse to pa se dogaja pred očmi oblasti in so varnostni organi, ki so se v drugih primerih izkazali za zelo sposobne, v tej zvezi pokazali tako mero nezmožnosti, da je možno samo eno: ali krivcev protislovenskih izpadov nočejo najti, ali pa jih ne smejo! Eno kot drugo pa je skrajno škodljivo za ugled države, ki bi hotela veljati za pravno in kulturno, je pa v resnici, vsaj kar tiče položaj in odnos do slovenske manjšine, že nevarno podobna tako imenovanemu Divjemu zapadu, ko se večina v odnosu do manjšine nekažnovano in neovirano poslužuje dinamita, razbijanja imovine, hujškanja, groženj in fizičnih napadov.

In to se dogaja v času, ko zahteva država javno priznavanje od iste manjšine, ki

(Nadaljevanje na 8. strani)

Srečanje Eisenhower-Hruščev

prvi korak na poti do konference na najvišji ravni

V političnih krogih in v svetovnem tisku zelo živahno komentirajo priprave na srečanje med ameriškim prezidentom Eisenhowerjem in predsednikom sovjetske vlade Hruščevom. Ugibanja in domneve so najrazličnejše, od optimističnih pa do najbolj pesimističnih, pač odvisno od tega, kako določeni krogi načelno gledajo na stike med Vzhodom in Zahodom.

Na strani zagovornikov hladne vojne je opaziti silno nezadovoljstvo, ker se prezident Eisenhower prizadeva, da bi bil Hruščevu prirejen dostojen sprejem v Ameriki. Vendar je v pretežni večini ameriškega ljudstva zmagalo prepričanje, da bo srečanje obeh državnikov dveh največjih sil lahko koristno vplivalo na nadaljnji razvoj v svetu. Zato se tudi v New Yorku že govori o možnosti, da bi med obiskom Hruščeva lahko prišlo do zblizanja v tem smislu, da bi na poznejši konferenci najvišjih predstavnikov vseh velesil sklenili pogodbo o nenapadalnosti med Atlantsko in Varšavsko zvezo.

Sploh v političnih krogih prevladuje mnenje, da bi srečanje Eisenhowerja in Hruščeva lahko pomenilo prvi korak na poti do vrhunske konference, zlasti še, ker sta potrebo takega sestanka ponovno naglasila tako Eisenhower kakor tudi Hruščev.

Zunanji minister Kreisky:

Avstrija mora izpolniti mednarodne pogodbe

Ob zaključku mednarodnega diplomatskega seminarja v bližini Salzburga je govoril tudi novi zunanji minister dr. Kreisky, ki je obrazložil trenutni položaj v svetovni politiki ter nakazal, kakšna je v danih razmerah naloga Avstrije. Med drugim je v tej zvezi poudaril:

Naša dolžnost je, da z največjo vestnostjo izpolnimo mednarodno sklenjene pogodbe in obveznosti ter zavestno in voljno vzamemo nase obveznosti iz naše politike nevtralnosti. Napraviti moramo vse in v našem delovnem krogu delati na to, da svetu v našem geografskem območju ne bodo nastale nadaljnje težkoče. To se pravi, da moramo vzdrževati red na naših mejah in se moramo zavzemati za take odnose z našimi sosedi, da se bo Avstrija lahko obdržala izven vsakega mogočega vojaškega spora.

Mnenje drugih:

Signal za Radgono?

Koroški „Abwehrkämpferbund“, torej zveza plebiscitnih borcev, prireja zadnje čase vedno več „izletov“: izlet na grob generala Hülggertha, ki je vodil avstrijske čete v boju proti jugoslovanskim četam leta 1919, izlet na grob nekdanjega deželnega glavarja Lemischa, ki je leta 1930 javno zahteval, da je treba v tridesetih letih popolnoma ponemčiti slovensko Koroško, izlete v kraje, kjer so leta 1919 „zmagovite avstrijske čete pognale v beg slovenske bande“, kot piše celovška „Volkszeitung“ in tako dalje; v zadnjih mesecih so položili venec verjetno že na vsako koroško znamenje, mimo katerega je nekoč hodil „Abwehrkämpfer“.

Da ne bi kdo imel občutka, da gre samo

Slovenski kulturnik Pavel Golia

Pred dnevi je po daljši bolezni v 73. letu starosti umrl znani slovenski pesnik, dramatik, gledališki delavec in član Slovenske akademije znanosti in umetnosti Pavel Golia.

Njegovo delo na kulturnem področju je bilo vsestransko. Kot pesnik se je predstavil javnosti že v mladih letih in so izšle njegove pesmi najprej v „Slovanu“, nato pa v obeh knjigah „Pesmi o zlatolaskah“ in „Večerna pesmarica“, ki jih je izdal leta 1921. Leta 1938 so Golijsve pesmi izšle v zbirki „Pesmi“, leta 1951 pa kot „Izbrane pesmi“.

Poleg poezije je bilo njegovo literarno delo najbolj uspešno na področju dramatike, kjer se je zlasti uveljavil s svojimi mladinskimi igrami. Kot prvi med Slovenci se je prav Golia lotil te vrsti dramatike in je do zadnjega slovel kot nedosegljiv mojster na tem področju.

Zelo pomembno pa je bilo njegovo prizadevanje tudi pri gledališču. Med prvo svetovno vojno je prišel v Moskvo, kjer se

je seznanil z delom Hudožestvenega teatra, kar je odločilno vplivalo tudi na njegovo poznejše prizadevanje. Takoj po vrnitvi v domovino leta 1919 je namreč že prevzel mesto dramaturga v ljubljanski Drami. Postal je tudi ravnatelj največjega slovenskega gledališča, ki ga je vodil z izjemo dveh sezon, ko je deloval pri gledališčih v Osijeku in Beogradu, vse do leta 1943, ko ga je odstavila zasedbena oblast. Po osvoboditvi pa je spet prevzel posle upravnika v Slovenskem narodnem gledališču, kjer je bil leta 1946 upokojen. Golijsvo delo je bilo za slovensko gledališko umetnost odločilnega pomena, saj je prav v njegovem času napravila korak na raven gledališke tvornosti kulturnih narodov Evrope.

S svojim delom je Pavel Golia bogato prispeval v kulturni zaklad slovenskega naroda in njegovo ime bo neizbrisno zapisano v knjigi slovenske kulturne zgodovine!

Umrla je tržaška borka
MARA SAMSA

Zadnji teden je po dolgotrajni bolezni preminula na Golniku znana novinarka, književnica in borka za pravice tržaških Slovencev — Mara Samsa.

Vse njeno življenje je bila neprenehna borba in neumorno delo, do zadnjega je delala načrte za novo delo. Še ni leto tega, ko je izšla njena knjiga „Trst je klical“, v kateri je objavila s srčno prizadevnostjo napisane avtobiografske izpovedi. Že v predvojni Italiji je bila kot zavedna slovenska učiteljica tm v peti fašističnim oblastnikom, ki so jo najprej zaprli, pozneje pa izgnali v Jugoslavijo. Takoj se je povezala z naprednim gibanjem, zato je takoj po okupaciji spoznala trpljenje v nacističnih zaporih. Pozneje je bila v Ljubljani, kjer so jo aretirali belogardisti; doživela je taborišča Gonars in Rab, pa se je kljub temu vključila v Rabsko brigado in se vrnila na Primorsko.

Po vojni je sodelovala pri „Primorskem dnevniku“, nadalje kot učiteljica in pisateljica ter je pomagala pri izdaji tržaškega mladinskega lista „Galeb“. Skoraj do prerane smrti — umrla je v 53. letu starosti — je z veliko vnemo pripravljala obširno delo o kulturno-zgodovinski problematiki na Tržaškem med obema vojnama.

Njena smrt je brdko prizadela mnoge njene prijatelje po vsej slovenski zemlji, zlasti pa tržaške Slovence, ki so jo poznali kot predano borko za njihove narodnostne pravice.

za interno koroško zadevo, so 25. julija priredili celovški, šentvitski in lavantinski „Abwehrkämpferji“ tudi izlet v — Radgono. Tu so z velikim pompom polagali vence na spomenik „padlim junakom iz obeh svetovnih vojn“, tu je na slavnostnem zborovanju govoril „major v pokoju“ Fritz Kronegger, tu je pozdravljaj svoje koroške goste radgonski župan in se pri tem spominjal na „tuje plenilske bande“, ki so leta 1919 in leta 1945 zasedle Radgono. Na veliko se je tudi zahvaljeval „padlemu koroškemu junaku Micklu“, ki je bil leta 1919 eden izmed vodilnih oficirjev „Heimwehra“, češ da je s svojo kampanjo bistveno prispeval k „osvoboditvi Radgone“ — pri tem pa je zamočlal, da je bil Mickel med vojno nacistični general, ki ga je Hitler odlikoval z najvišjimi odlikovanji.

Podobnih dogodkov je bilo v zadnjem času na naši severni meji toliko, da se radgonskega „izleta“ skorajda ne spleča omenjati. Stvar Avstrije je, kako se bo notranje ubranila pred ponovnim navalom militarizma in napol prikritega nacizma ter kako bo opravičila tako početje pred sosedi, ki spričo tega seveda ne morejo ostati ravnodušni.

Toda radgonska provokacija je omembe vredna zavoljo nečesa drugega. Celovško glasilo klerikalne Ljudske stranke „Volkszeitung“ je 31. julija namreč objavilo članek o tem abwehrkämpferskem izletu in se pri tem lotilo tudi — partizanskega spomenika v Radgoni.

„Zalostno situacijo, v kateri se nahaja Radgono, odkar jo Drava deli na dve državi, najbolje označuje partizanski spomenik, ki stoji v avstrijskem delu mesta.“ piše „Volkszeitung“, ki se tudi sicer odlikuje po šovinističnih napadih. „Spomenik pomeni za nas žalitev, saj ni v njem niti trohice umetnosti, temveč samo ideja okrutnega nasilja. Pod tem spomenikom, pod tem znamenjem Radgone ne bo in ne more biti srečna...!“

Boj za gospodarsko premoč
med Sovjetsko zvezo in Ameriko

Med Sovjetsko zvezo in Ameriko ni v teku le borba za premoč v oboroževanju, marveč se je vnel tudi hud boj za prvenstvo na gospodarskem področju. Boljše izhodišče ima seveda Amerika s svojo izredno visoko razvito industrijo in vsestransko tehničnijo, vendar si Sovjetska zveza prizadeva, da bi v razmeroma kratki dobi nadoknadila vse tisto, česar v stari Rusiji niso imeli. Tu pa gre v prvi vrsti ravno za industrijsko izgradnjo, kateri posveča posebno pažnjo tudi novi sedemletni gospodarski načrt, ki predvideva, da bo Sovjetska zveza do leta 1965 dosegla ameriško proizvodnjo na vseh najvažnejših področjih.

Sedemletni načrt postavlja vsem sovjetskimi državljanom velike zahteve in bi se morala po njem industrijska proizvodnja dvigniti kar za 80 odstotkov. Kako drzen je ta načrt, spoznamo šele potem, če upoštevamo, da proizvodnja sovjetske industrije zdaj ne napreduje več tako naglo kot prejšnja leta. Kljub vsem težavam pa je proizvodnja v Sovjetski zvezi v prvem polletju nove sedemletke (od januarja do junija 1959) celotno preseгла načrt.

Na področju industrializacije si sovjetska podjetja prizadevajo, da bi proizvodnjo povečala zlasti z avtomatizacijo, kakor sploh z izpopolnitvijo svoje tehnične opreme. Zato nabavlja Sovjetska zveza v zahodnih državah ogromne količine nove opreme za industrijska podjetja in hoče z avtomatizacijo nadomestiti tudi nezadostno naraščanje mlade delovne sile. Po načrtu se bo v teh sedmih letih povečala delovna sila za 11,5 milijona novih delavcev, hkrati pa je predviden tudi dvig storilnosti.

Takšen dvig industrijske proizvodnje zahteva seveda tudi mnogo denarnih sredstev. Načrt predvideva okoli 400 milijard rubljev novih investicij na leto, medtem ko so investicije po prejšnjem načrtu znašale le 180 do 200 milijard letno. V smislu novih gospodarskih smernic morajo tudi podjetja sama v veliki meri prispevati za investicije in je bil upravni aparat v ta namen decentraliziran. Nove gospodarske smernice grejo za tem, da se industrijska oprema izpopolni, poleg tega pa bo potrebna tudi zamenjava starih strojev z novimi, kajti sovjetska industrializacija se je pričela pred 30

Na kaj spominja to pisanje? Vsak poznavalec razmer na Koroškem se bo takoj spomnil na pisanje večine koroških listov pred štirimi, petimi leti: takrat so namreč vodili kampanjo proti partizanskemu spomeniku v Velikovicu. Tudi takrat so pisali — med drugimi tudi „Volkszeitung“! — o neumetniškem spomeniku, o žalitvi in o tem, da Velikovičani ne morejo biti srečni spričo dejstva, da stoji v njihovem mestu tak spomenik. In kaj se je neke noči nato zgodilo? „Neznani storilci“ so partizanski spomenik razstrelili in še do danes jih niso našli.

Ali ne sede vsaj iniciatorji tega dejanja tudi v redakciji „Volkszeitung“? Tiste „Volkszeitung“, ki piše o „slovenskih bandah v Borovljah“ in ki tudi sicer daje vso podporo nacionalističnim in šovinističnim organizacijam? Ali pomeni pisanje o radgonskem spomeniku njen ponovni signal „neznanim storilcem“?

„Delo“, 10. 8. 1959, Ljubljana

leti in so vse naprave danes že močno zastarele.

Po novem gospodarskem načrtu se bo proizvodnja jekla povečala približno za 50 % in bo dosegla 84 do 90 milijonov ton letno. Na podlagi teh števil tudi zahodni strokovnjaki ne izključujejo možnosti, da bi Sovjetska zveza na tem področju dosegla ali celo prehitela proizvodnjo v Ameriki, kjer je lani znašala 77,4 milijona ton. Vendar s to proizvodnjo še daleč ni bila izkoriščena celotna zmogljivost ameriške jeklarske industrije, marveč le do 85 %, medtem ko je doseglo izkoriščanje zmogljivosti v Sovjetski zvezi celo le 83 odstotkov.

Zadnje smernice za uresničitev sedemletnega načrta je dal pred nedavnim centralni komite sovjetske KP, ki se je na petdnevem zasedanju bavil skoraj izključno samo z gospodarskimi problemi. Pristojne gospodarske ustanove so bile zadolžene, da tekom šestih mesecev predložijo vladi nove načrte glede izpopolnitve dosedanjega sistema državnega finansiranja podjetij, nadalje glede novih pobud v zvezi s proizvodnostjo in tehničnim napredkom, v zvezi z obnovo industrijskih obratov itd. Predsednik vlade Hruščev pa je ob tej priložnosti zahteval od sovjetskih državljanov več zagona v gospodarstvu ter je napadel zlasti birokracijo, češ da ovira gospodarski razvoj in uvedbo novih drznih pobud. V posebni resoluciji pa je bilo delovno ljudstvo po vsej Sovjetski zvezi pozvano, naj napne vse sile, da bi dosegli cilje, ki so bili postavljeni v sedemletnem načrtu. Ti cilji pa v bistvu ne pomenijo nič drugega kot bojno napoved Ameriki na gospodarskem področju.

Letos višji dotok deviz
iz tujskega prometa

Dotok deviz iz tujskega prometa je letos bistveno višji kot lani. Že v prvem polletju je dotok deviz znašal 2020 milijonov šilingov, kar je za 22 % več kot lani v istem obdobju. Strokovnjaki računajo, da bo enakem razvoju tudi v drugi polovici leta znašal celotni dotok tekočega leta okoli 5,3 milijarde šilingov, torej za celo milijardo več kot lani.

Na drugi strani pa se je poraba deviz po Avstriji, ki potujejo v inozemstvo, v prvem polletju povečala za 14 % napram lanski letu in je znašala 346 milijonov šilingov. Pri enakem razvoju bi do konca leta dosegla poraba deviz 1 milijardo šilingov in bi čisti dobiček znašal približno 4,3 milijarde šilingov, dočim je v letu 1958 znašal le 4,45 milijarde.

Povečana proizvodnja jekla

Pri največjem jeklarskem podjetju v Avstriji — pri VOEST v Linzu se je proizvodnja v zadnjih letih močno povečala. Proizvodnja surovega jekla se je dvignila od 250.000 na 1,5 milijona ton, proizvodnja pločevine pa od 188.000 na 800.000 ton. V istem časovnem obdobju, namreč v sedmih letih se je tudi število zaposlenih dvignilo od 12.000 na 18.500.

PO ŠIRNEM
SVETU

Havana. — Predstavnik kubanske vlade je izjavil, da je bila zarota, ki jo je začela neka skupina proti sedanjemu režimu na Kubi, uničena in da je v borbah proti zarotnikom sodeloval tudi predsednik vlade Castro. Castro je pred nekaj dnevi v govoru, ki je trajal štiri in pol ure, ostro napadel predsednika Dominikanske republike Trujila, kateremu je očital, da je podpiral zaroto na Kubi. Enako ostre besede je naslovil tudi na ameriškega ministra Herterja ter ameriško vlado obdolžil, da je prav tako podpirala protidržavno zaroto na Kubi.

Pariz. — Vodilni list v Alžiru je objavil vest, po kateri naj bi bil predsednik svobodne alžirske vlade Ferhat Abas pripravljen, da pride v Pariz, kjer bi se s predsednikom De Gaullem razgovarjal o vprašanju ukinitve suverenosti v Alžiru. Ker francoska ofenziva v Alžiru doslej ni pokazala zaželjenega uspeha, ni izključeno, da bo Francija potom pogajani iskala izhod iz neprijetnega položaja. Da je ta položaj dejansko neprijeten, kažejo tudi besede predsednika vlade Debrea, ki je skušal dokazovati, da ima Francija pravico, zahtevati od svojih zaveznikov polno podporo njene politike v Alžiru, kajti „z usodo Alžira je povezana tudi usoda Francije, njena varnost in gospodarska neodvisnost“.

London. — Ker je francoski predsednik De Gaulle zahteval popolno kontrolo nad ameriškim atomskim orožjem v Franciji, česar pa ameriške oblasti niso hotele dovoliti, je trenutno v teku velikopotezna preureditev ameriških letalskih sil v zahodni Evropi. Oddelke izvidniških letal, ki so jih doslej imeli v Zakodni Nemčiji, bodo premestili v Anglijo, lovci in lovski bombniki, ki so bili zdaj v Franciji, pa pridejo v Nemčijo.

Santiago. — Na nedavni konferenci zunanjih ministrov ameriških držav je prišlo do ostrega spopada zlasti med predstavnikom Kube in San Dominga, ker je kubanski zunanji minister izjavil, da je Kuba žrtev agresivne dejavnosti, ki jo podpira republika San Domingo. Po seji je zastopnik Kube v posebni izjavi izjavil, da se je poudaril, da so bile na seji izrečane grožnje s smrtjo proti zunanjemu ministru Kube.

Beograd. — V soboto je prispel na prijateljski obisk v Jugoslavijo etiopski cesar Haile Selasie s svojim spremstvom. Na puljskem letališču, kamor je prispel s posebnim jugoslovanskim letalom, ga je sprejel predsednik FLRJ maršal Tito s svojo progo in številnim spremstvom. To je že četrto srečanje najvišjih predstavnikov Jugoslavije in Etiopije.

London. — V zvezi s srečanjem Eisenhower-Hruščev se pojavljajo vedno nove vesti in v londonskih političnih krogih ne izključujejo možnosti, da bi prišlo tudi do srečanja med Hruščevom in Macmillanom. Zlasti poudarjajo, da je bil sovjetski veleposlanik na obisku pri angleškem državnem ministru Profumu in menijo, da sta razgovarjala o možnostih novega srečanja predsednikov vlad Anglije in Sovjetske zveze. V Parizu pa je govora o nedavnem obisku sovjetskega veleposlanika Vinogradova pri predsedniku De Gaulleju in prav tako domnevajo, da sta se menila o morebitnem srečanju med De Gaullem in Hruščevom.

Essen. — Položaj rudarjev v nemških premogovnikih postaja vedno bolj resen, ker grozi nevarnost, da bodo zaprli precejšnje število premogovnikov. Zdaj je bil med lastniki premogovnikov in vlado v Bonnu sklenjen sporazum, po katerem naj bi kot začetek zaprli 40 od skupno 115 premogovnikov. Z uresničitvijo tega ukrepa pa bi ostalo 100.000 nemških rudarjev brez zaposlitve. Zato je med zahodnonemškimi delavstvom, zlasti pa med rudarji opaziti veliko ogorčenje in je prišlo tudi do grožnje s stavkami.

Pred proslavo 50-letnice SPD „Edinost“ v Pliberku

Dostojno in z vso rešnobo hočemo v nedeljo praznovati petdesetletnico Slovenskega prosvetnega društva v Pliberku. Spomladi 20. maja 1909 so za narodni obstoj slovenskega življa na Koroškem zaskrbljeni rodoljubi v Mahoričevi hiši položili temelj za smotrno ljudsko prosveto v okolici. Že na ustanovnem občnem zboru so bile zastopane vse vasi društvenega okoliša.

Ustanovitelji so se prav dobro zavedali, kakšne naloge so si zadali z ustanovitvijo društva. Predvsem so hoteli s samozobrazbo in posredovanjem izobrazbe drugim premostiti veliko vrzel v vzgoji v materinem jeziku, ki je tudi takratne osnovne šole glede pouka slovenščine mladini slovenskih staršev niso nudile. Nepoznanje lepote in vrednote materinega jezika ter kulturnih vrednot lastnega naroda ter vnašanje mržnje v mlada srca že v šoli, je pomagalo

nemškim nacionalnim nestrpnostem in njihovim pomagačem, da so ubijali v slovenski doraščajoči mladini narodni čut, da jim je otopela zavest narodnostne pripadnosti. Temu nepoštenemu in nemoralnemu razvoju raznarodovanja so hoteli pionirji prosvetnega dela postaviti branik s tem, da so dali z ustanovitvijo društva osnovo za umsko in duhovno rast zapostavljenega koroškega slovenskega ljudstva.

Društvo je prešlo petdesetletno pot borbe in dela za ohranitev slovenske besede, slovenske pesmi in narodne zavesti. Življenjska pot društva je šla skozi razburkane dobe časovnih dogodkov, prve svetovne vojne, po plebiscitne dobe, let krvavega fašizma in let po drugi svetovni vojni. Pot je bila zares pot borbe, težkih preizkušenj za društvene delavce, povezana s preganjanjem, zapostavljanjem in trpinče-

njem. Toda društvo je kljub vsemu vzgajalo značaje, ki niso klonili niti v najhujših razmerah, ter je stalo trdno kakor skalna stena pred srditim in penečim valovjem.

V skupnem delu in prizadevanju za skupne cilje pa je bilo v društvenem življenju tudi mnogo lepih dogodkov, vzneseni vzponi in razveseljivi uspehi s plemenitimi užitki, časi, ki se jih vsi sodelavci z veseljem spominjajo, ker društvo je povezovalo vse člane v pravcato širšo narodno družino.

Prosvetaši so se zavedali, da je v znanju moč in da se narodi cenijo po izobrazbi. S knjigo, odrsko prireditvijo, pe-

društva je, da se je množica našega preprostega ljudstva, kljub pomanjkljivi šolski izobrazbi dvignila na kulturno stopnjo, si osvojila precejšnjo mero razgledanosti in se v družbenem položaju uvrstila na raven, ko ni razločka med na eni strani v duševni revščini tavajočimi množicami in redkimi izobraženci na drugi strani. Razlika se je precej izenačila.

Tradicija SPD v Pliberku, namen in pomen njegovega petdesetletnega dela, nas obvezuje, da praznujemo pomembni jubilej s spominsko kulturno prireditvijo, peljem in godbo, spominskimi in slavnostnim nagovorom ter drugim. S hvaležnostjo in spoštovanjem bomo počastili spomin prvih idealnih prosvetašev in odbornikov društva, ki so utrujeni na življenjski poti že polegali v gro-

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku

VABILO

V letu praznovanja petdesetletnice svojega obstoja priredi društvo

v soboto, 22. avgusta ob 1/2 7 uri zvečer

koncert godbe na pihala na trgu

pred gostilno Breznik

v nedeljo, 23. avgusta ob 3. uri popoldan

SLAVNOSTNI PEVSKI KONCERT

v telovadnici glavne šole v Pliberku

Sodelujejo:

domači društveni pevski zbor
združeni moški pevski zbori SPZ
godba železarjev iz Raven

Na jubilejno slavnost prisrčno vabimo vse prebivalstvo od blizu in daleč!

Moje misli ob jubileju SPD „Edinost“

Prosveta je izobraževalno in vzgojno delo. Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku praznuje letos 50-letnico svojega obstoja. Zgodovina društva se je razvijala v prostorih Breznikove hiše v Pliberku. Kmalu po ustanovitvi društva je mladi prosvetaš Štefan Breznik kupil staro Prajerjevo hišo. Imenoval jo je „Narodni dom“. V prvem nadstropju je dal mlademu društvu na razpolago prostor, kjer si je uredilo svojo knjižnico ter prirejalo številne sestanke in tečaje s poučnimi predavanji. Na sestankih so imeli mnogo govorov tudi narodno zavedni ljudski pliberški kaplani, ki ostanejo v zgodovini društva zapisani na častnem mestu.

V govornih nastopih pa se je vadila tudi društvena mladina, v pričetku z deklamacijami, pa tudi s samorastnimi goovri ter se je marsikateri povzpел do tega, da je lahko svoje misli prosto in svobodno izražal. Večkrat so predavali tudi kakšni študentje. V spodnjih prostorih so se vrstile leto za letom po tri ali štiri igre in druge prireditve, ki so jih izvajali kmečki ter delavski fantje in dekleta iz vse okolice od Podkrajja do Šmarjete, Doba, Brega ob Dravi pa tudi iz Blata.

Važna vloga v izobraževalnem delu je pripadala knjižnici. Mladina se je zelo marljivo posluževala, naravnost tekmovala je v branju ter je knjižničarjevo poročilo na občnih zborih navajalo visoke številke prebranih knjig.

Mnogo članov društva se je na predavanjih, z branjem knjig, pri igralnih in govornih nastopih povzpelo do tega, da so zrelejših letih prevzeli važne funkcije v zasebnih in javnih ustanovah. Uveljavljajo

se v občinskih odborih, v naših gospodarskih zadrugah, v cerkvenih odborih in drugod. Dva društvena člana, oba najdemo med ustanovitelji društva sta bila župana in sicer Franc Dobrovn'k p. d. Krevc v blaški, Valentin Danijel p. d. Strnik pa v libuški občini. (Pisec teh podatkov v svoji skromnosti samega sebe ni navedel, ker tudi on je bil zelo sposoben župan v občini Blato v prejšnji delovni dobi občinskega odbora. Tudi zanj velja v polni meri, kar je povedal o blaškem županu Krevcu, ko je na vprašanje, odkod si je pridobil toliko sposobnosti za uspešno županovanje, dejal: V prosvetnem društvu! Mnogi društveniki so z izobrazbo, ki so si jo osvajali v društvu, postali na vasi vplivni, čisto za zgled drugim ter so se sosedje ravnali po njih in jih vpraševali za svet. — Opomb. ured.)

Društvo posreduje svojim članom tudi gospodarsko strokovno izobrazbo, jih navaja k stvarnemu in smotrному gospodarjenju ter varčnosti na pravem mestu, kakor tudi smislu za zadržano samopomoč. Izkušnja kaže, da so se v društvu izšolani mladi gospodarji kmalu in uspešno okoriščali s pridobitvami tehničnega razvoja in splošnega napredka.

Ni čudo, da nacističnemu režimu tudi lepi razmah in razvoj Slovenskega prosvetnega društva v Pliberku ni šel v račun, ko so hoteli nasilno iztrebiti slovenski življ na Koroškem. Člane društva so preganjali, vlikali v zapore, izselili in odgnali v koncentracijska taborišča ter mnoge v smrt. V zaporih Moabitih v Berlinu je moral končati tudi gostilničar Breznik, ki smo ga zgoraj

(Konec na 4. strani)

smijo, tečaji in predavanji je društvo kazalo ljudem, predvsem mladini, lepoto in vrednoto jezika in narodne kulture, vsajalo ljubezen do lastnega rodu ter spoštovanje do drugih narodov in kultur. Kulturni človek ne sme in ne more biti narodni šovinist in kulturni narodi se ne bi smeli sovražiti med seboj, kakor na naših tleh često doživljamo od strani naroda soseda. Prizadevanje za medsebojno spoštovanje, enake pravice za obe narodnosti na Koroškem, izločevanje narodnostne mržnje in nestrpnosti je slej ko prej vodilo geslo prosvetnega društva. Našemu prizadevanju je tuje vsako preziranje drugih kultur, zavedajoč se, da je le v medsebojnem razumevanju in spoštovanju mogoče ustvarjati pogoje za mirno in prijateljsko sožitje med narodoma — sosedoma, ki že stoletja živita eden poleg drugega v naši lepi skupni domovini.

Izobrazba je nedvomno važen pripomoček tudi za gospodarski napredek in udržiteljnost neodvisnih eksistenc. Nesporna zasluga

bove. Priznanje pa hočemo izreči tudi živečim zaslužnim prosvetašem, ki so nam zgled, saj so vse mladostne sile z veliko predanostjo posvečali naši prosveti in skupnemu prizadevanju za dobrobit in blaginjo našega ljudstva.

Jubilejni dan Slovenskega prosvetnega društva pa nikakor ne bo njegova zaključna prireditev, temveč nova pobuda za zalef, da vsebolj zaživi naše prosvetno delo in gibanje po vseh vaseh in domovih društvenega področja. Jubilejni dan naj nam bo spomin in opomin, da je prosveta danes prav tako ali pa še bolj potrebna, kakor pred mnogimi leti ter jo ljudstvo tudi hvaležno sprejema, seve mora biti prilagojena razmeram novega časa, napredka in razvoja. Pripomočki pa so v bistvu isti, ker knjiga in druga kulturna dejavnost ni zastarela, samo poslužiti se jih je treba. k čemer danes lahko mnogo pripomore tudi motorizacija in tehnicizacija, če jo koristimo tudi v te namene.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

Razvoj po 10. obletnici Pariškega sporazuma

2. aprila 1958: Regionalni svet v Tridentu z glasovi SVP, PPTT in združene leve opozicije odkloni proračun Avtonomnega področja Trentino — Tirolsko Poadižje (23 odklonilnih, 19 pritrtilnih, eno vzdržanje). — Avstrijski zvezni kancler v Rimu razgovarja na privatni večerji pri avstrijskem poslaniku z italijanskim ministrskim predsednikom Zolijem in zunanjim ministrom Pello.

2. aprila 1958: Kvestura v Bozenu vloži proti deželnemu vodstvu SVP prijavo na sodišče zaradi javne žalitve sodstva v razglasu proti obsodbi v Tridentu.

3. aprila 1958: SVP objavi svojo kandidatno listo za volitve v rimski senat in parlament dne 25. maja 1958.

9. aprila 1958: Avstrijski zvezni kancler inž. Raab izjavi po povratku iz Rima, da so Italijani prežeti s strahotnim nacionalizmom in da že pouk v šolah mladini vbrizgava namenoma nacionalne strasti. Obsodba v Tridentu da je dokaz, da položaj v Južni Tirolski ni v redu.

10. aprila 1958: Na masovnem zborovanju „Bergselbunda“ v Innsbrucku prikazuje naročeni profesor prava univerze v Mainzu dr. A. Mergen pogreške postopka

v tridentinskem procesu. Državni sekretar prof. Gschnitzer poda na široki tiskovni konferenci ob tej priliki dodatne pripombe k položaju v Južni Tirolski.

10. aprila 1958: Italijanska vlada izrazi „živahno presenečenje“ nad izjavami avstrijskega zveznega kanclerja inž. Raaba po njegovem povratku iz Rima. Ton izjave je po mnenju italijanske vlade v ostrem nasprotju z duhom skupne uradne objave o razgovorih.

11. aprila 1958: Zapadnonemška poslanca Wenzel Jaksch (SPD) in dr. Ewald Bucher (FDP) na „obisku“ v Južni Tirolski.

13. aprila 1958: Italijanski pravosodni minister Gonella v govoru v Veroni zavrne obdolžitve nemške propagande, avstrijskega zveznega kanclerja in zapadnonemških poslancev glede nedostatkov procesa v Tridentu.

15. aprila 1958: Avstrijski državni sekretar dr. Bruno Kreisky v referatu v Innsbrucku zahteva revizijo procesa v Tridentu ter popust kazni. Z opozorilom na velikodušno zadržanje Finske, Danske in Zapadne Nemčije do njihovih narodnih manjšin poveže zahtevo, da se Južni Tirolski prizna širša

avtonomija ter odstrani zapreke meje na Brennerju do skrajnosti.

15. aprila 1958: Regionalni svet z 21 proti 11 glasovom ob enem vzdržanju zavrne resolucijo leve opozicije proti Regionalnemu odboru. SVP iz „svetovnonazorne discipline“ pred splošnimi volitvami pred glasovanjem zapusti sejo. Zastopniki leve opozicije dr. Scotoni (PCI) in Paris (PSDI) napadeta SVP zaradi nedoslednosti ter DC zaradi sodelovanja z Nemci kljub navideznim medsebojnim napadom.

16. aprila 1958: V Bozenu umrje duhovnik Jožef Ferrari, ki si je pridobil za izgradnjo nemškega šolstva v Južni Tirolski kot vodja Urada za nemško šolstvo po letu 1945 velike zasluge.

18. aprila 1958: Notranji minister Italije Tambroni odobri proračun Avtonomnega področja v smislu člena 73 Posebnega statuta.

20. aprila 1958: Zunanji minister Italije Giuseppe Pella na volilnem zborovanju DC v Bozenu zavrne poskuse potvarjanja in razširjevanja Pariškega sporazuma preko njegove, za obe strani obvezne vsebine. Italija je dala deželi posebno ureditev, po kateri manjšina ne uživa samo vseh pravic večine, ampak dodatno še posebne pravice.

23. aprila 1958: Regionalni svet z glasovi SVP in opozicije izglasuje resolucijo proti ukinitvi osebnega prometa na progi Bo-

zen (Bolzano) — Kaltern (Caldaro) — Mendel (Mendola).

24. aprila 1958: SVP izda volilni proglas, v katerem zahteva svobodno, enotno Evropo s federalno ureditvijo, samostojno avtonomijo za Južno Tirolsko, zaščito proti izpodirvanju na domači zemlji, enakopravnost nemškega jezika in popravo po fašizmu Južnim Tirolcem povzročene škode.

6. maja 1958: Regionalni svet odobri „Personalni red“ Avtonomnega področja, zavrne pa zahtevo SVP po posebnih dokladi za nemške uradnike, ki službujejo v Tridentu.

7. maja 1958: Župan mesta Bozen ing. Pasquali odredi ustavitve stavbenih del za nemški dijaški dom Ustanove kanonika Michaela Gamper-ja zaradi oškodovanja sosedov. Pokrajinska vlada odlok takoj razveljavi.

10. maja 1958: „Južnotirolski kulturni institut“ poda na občnem zboru v Bozenu poročilo o širokem in temeljtem delovanju v korist obnove in izgradnje nemške kulture v deželi.

14. maja 1958: Predsednik SVP dr. Silvij Magnago objavi razglas, ki zavrača propagando proti generalnemu tajniku in volilnemu kandidatu SVP dr. Hansu Staneku zaradi njegovih nacističnih in protiverskih naziranj.

(Se nadaljuje)

Nekaj bežnih spominov

Pred dobrimi petintridesetimi leti sem se pričel seznanjati s slovenskim prosvetnim društvom, z organizirano narodno prosveto. Kakor mnogim drugim mojim sovrstnikom, se mi je pričel takrat odpirati nov svet, svet čudovite lepote slovenske kulture in umetnosti, kar je za vse življenje odločilno vplivalo na mojo miselnost in nastrojenje.

Takrat, ko po naših vaseh še ni bilo slišati ropota motorjev in ni bilo motoriziranega prometa, sem pričel v izobraževalnem društvu spoznavati, da je poleg domačega okolja še mnogo drugega, kar naveže naše mlado dušo. Društvo mi je postalo v pravem pomenu besede širša družinska skupnost, kjer smo se shajali enakomisleči in skupno korakali za skupnimi cilji. Spoznal sem pravilnost pregovorov, ki pravijo: V kakršno družbo zahajaš, takšen postajaš! — Povej mi, s kom občuješ in povedal ti bom, kaj si!

Iz prvotnih izobraževalnih društev so pozneje nastala slovenska prosvetna društva. Gajijo plemenito zabavo in se prizadevajo, da slovensko ljudstvo spozna vrednote samega sebe, to se pravi, da se predvsem mladina znajde in zave, kaj je, ko iz vseh strani izmalčičujejo pojme o slovenski narodnosti na Koroškem. Društva poleg druge koristne izobrazbe utrjujejo predvsem tudi narodno zavest ogroženega slovenskega življa na svojih lastnih tleh. Koliko tehtnih in važnih govorov je bilo slišati v društvenih prostorih za obstanek slovenskega ljudstva v tej pokrajini naše lepe domovine. Društva vzgajajo mladino h kremeniti značajnosti.

Priznati moram, da so v prejšnjih letih velik del vzgojnega dela izvajali takratni zavedni in pogumni kaplani in župniki. Še mi donijo v ušesih kleni in odločni govori neustrašnega župnika Sekola, ki je večkrat predaval tudi v pliberškem društvu ter dokazoval mladini vrline značajnosti narodne zvestobe in nakazal nemoralo narodnega odpadništva.

Kmalu po šolskih letih sem pogosto zahajal v Pliberk. Nedeljo za nedeljo je bilo v Breznikovi hiši v prvem nadstropju zelo živahno. Mladina iz vse široke okolice se je zbirala v društvenem prostoru, pogosto pa so se med njo mudili tudi starši in starejši člani. Često je zadonela navdušena slovenska pesem, knjižničar je imel polne roke dela, zelo pogosto smo poslušali govore. Kmalu smo se tudi mladi pričeli vaditi v nastopih. Sprva smo deklamirali kakšno Prešernovo, Gregorčičevo ali recitirali druge bisere iz slovenskega pesništva in proze, pričeli pa smo tudi s kratkimi govori. Nepopisen občutek notranjega zadovoljstva in sreče nas je prevzel, če nam je uspelo vsaj za silo ter so nam hvaležni ljudje nekoliko zaploskali. Z vsem tem, najbolj pa z branjem, smo si širili obzorje in lahko trdim, da smo duhovno rasli nad povprečje drugih, ki so v svoji konservativnosti smatrali društveno življenje za nepotrebno ali celo neumno.

Spoznal sem do malega vso lepoto slovenske knjige v poeziji in prozi, v prevodih pa tudi znamenite književnike drugih narodov. V ostalem se mi je priljubila igra, v mnogih vlogah sem se v družbi soigralcev izživljal in užival prijetne občutke zadovoljenja kot amater na preprostem našem podeželskem odru. Vzljubil sem pelje po notah in vseh pravilih in lahko rečem, da mi je pesem še danes najljubša spremljevalka v življenju.

Tovarištvo, ki nas je povežalo v prosvetnem društvu, je trajno. Preminulih se spominjam z globokim spoštovanjem, z živčimi pa se vedno rad srečavam. Poznam številne družine, od katerih so očetje in matere šli skozi šolo prosvetnega društva, da so do malih klavnih izjem ostale zveste svojemu rodu in vzgajale tudi svoje naraščaj v trdne in značajne ljudi z močno hrbenico odpornosti, ki kljub teži razmer ne klonejo ter danes nadaljujejo delo, ki so ga pred petdesetimi leti zasnovali prvi pionirji organizirane ljudske prosvete za Pliberk in okolico, kar je danes slej ko prej prav tako potrebno in važno, da nadomestimo široko vrzel, ki zeva iz neustrezajočega pouka naše mladine v obveznih šolah.

Letos praznuje Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku, na katero me veže veliko lepih spominov iz mladih dni, s katerim sodelujem tudi danes v zrelejši dobi, petdesetletnico svojega obstoja. Mladi

Naš pozdrav godbi železarjev iz Raven

Za proslavo petdesetletnice SPD „Edinost“ v Pliberku nas bo obiskala tudi godba železarjev iz Raven na Koroškem in nastopila na predvečer proslave s koncertom na trgu v Pliberku ter sodelovala pri proslavi v nedeljo v telovadnici pliberške glavne šole.

Obisk godbe železarjev iz Raven v Pliberku je pravzaprav nekaj naravnega, je potrdilo vezi, ki so od nekdanj obstojale med prebivalstvom pliberške okolice in Mežiško dolino, med kmetijstvom na eni in industrijo na drugi strani. Sodelovanje ravenške godbe na proslavi petdesetletnice SPD „Edinost“ v Pliberku pa je tudi nova manifestacija medsebojnega kulturnega sodelovanja in oplajanja, ki smo mu bili priča vsa dolga leta in ki ni zamrlo niti takrat, ko so na Holmecu potegnili mejo med Jugoslavijo in Avstrijo. Vedno spet so se srečale kulturne skupine in ljudje istega jezika z obeh strani. Vsako srečanje je znova manifestiralo kulturno skupnost Slovencev to- in onstran meja, manifestiralo pa je tudi iskreno pripravljenost mirnega sožitja z narodom sosedom v Avstriji. Pri vseh teh srečanjih je vedno spet bila udeležena tudi godba ravenških železarjev.

Godba železarjev iz Raven, ki obstoja že 26 let, po drugi svetovni vojni ne prihaja prvič v Avstrijo. Leta 1955 je bila gost glasbenega društva „Edelweiss“ v Kapfenbergu in se je na svojem povratku mudila

ludi v Sekiri, Celovcu in Pliberku. Ob sklenitvi avstrijske državne pogodbe je 15. maja 1955 prišla na Holmec, da v veselem srečanju pozdravi svoje sosede in brate in da dokaže željo po nadaljevanju utrjevanja vezi pretteklosti v novo nastali republiki Avstriji.

Ko se nam bo v soboto in v nedeljo predstavila godba ravenških železarjev, bomo imeli pred seboj godbo, ki je pod svojim sedanjim kapelnikom Jožetom Hermanom že leta 1948 bila prvak med godbami Slovenije. Od tega časa naprej je izmed 100 registriranih godb na pihala vedno spet uvrščena med 3 najboljše godbe Slovenije. Leta 1949 je za svoje kvalitetne nastope v Sloveniji dobila za nagrado desetdnevno potovanje po Jugoslaviji. Njeno število je naraslo na več kot 50 članov, med katerimi srečamo vse starosti od 12. do 58. leta. Lani je na reviji godb na pihala v Postojni delila prvo mesto z godbo rudarjev iz Trbovelj, letos pa je na reviji na Ravnah dosegla vrhunec svojih dosedanjih uspehov.

Ko se veselimo edinstvenega kulturnega užitka, ki ga bomo deležni z obiskom ravenške godbe, jo iz srca pozdravljamo in želimo, da bi med nami preživela prijetne urice, da bi se pri naših družinah v okolici Pliberka — ki bodo njene člane sprejele v goste na svojih domovih — prav dobro počutila.

Zaključek letošnjega koroškega velesejma

Kljub nekoliko manjšemu obisku v primerjavi s lanskoletno prireditvijo ugotavlja vodstvo koroškega velesejma, da je bil letos poslovni uspeh znatno večji kot lani. Na število obiskovalcev, ki so jih tokrat našli blizu 271.000 — torej za 1000 manj kot lani — je gotovo močno vplivalo pol-drogodnevno skrajno slabo vreme v drugi polovici velesejma, kajti v prvih dneh je bil obisk številnejši kot na lanski prireditvi in je bilo pričakovati, da bo letošnji sejem tudi v tem oziru prekosil lanskega. Ker pa so take prireditve v prvi vrsti namenjene pospeševanju trgovskih poslov, je koroški velesejem tudi letos v polni meri dosegel svoj namen.

Posebno zanimanje je letos vzbujala lesna razstava in so največje poslovne uspehe zabeležila tista podjetja, ki se kakor koli bavijo z lesom in njegovo obdelavo. Tudi inozemski obiskovalci so tej panogi posvečali prvenstveno zanimanje, kar dokazuje, da se koroški velesejem vedno bolj razvija v pomembno lesno razstavo in je s tem tudi zagotovljen njegov nadaljnji razvoj, saj je edina taka prireditve v Avstriji. Vodstvo velesejma je ta razvoj pravilno ocenilo in bo tudi v bodoče polagalo posebno pažnjo na lesni sejem.

Med prominentnimi obiskovalci letošnjega velesejma v zadnjih dneh sta bila tudi predsednik trgovinske zbornice LR Slovenije Valič in generalni sekretar ing. Vehovar, ki sta po ogledu razstave vodila pogajanja s predstavniki velesejma. Razgovori o velesejskem sporazumu so potekali zelo ugodno.

Na letošnjem velesejmu je predstavljala posebno privlačnost tudi nova mestna in

stari bomo s številno udeležbo proslavili zlati jubilej domačega društva. Spet bo na proslavi prišla do veljave naša vedno lepa narodna in umetna slovenska pesem ter domača beseda, kar je društvo z veliko vne- mo gojilo pol stoletja. S krepkim korakom pa bomo vstopili v drugo polstoletje društvene dejavnosti in življenja.

France Kr.

sejska hala, ki je — dograjena v surovem stanju — že služila kot razstavni prostor. Po dograditvi pa bo namenjena tudi raznim drugim prireditvam in bo privlačna zlasti za ljubitelje športa na ledu, ker bo opremljena z umetnim drsališčem. Z gotovim zadovoljstvom so posebno Celovčani vzeli na znanje, da letos ni bilo več razstave zvezne vojske, katera je bila lani sicer zanimiva, vendar so z njo povezani poletni raketnih letal silno motili s svojim velikanskim hruščem.

Da pa ne bi potekalo vse v popolnem redu, je prišlo do neprijetnega nesporazuma med velesejskim vodstvom in lastniki zabavišč na veseličnem prostoru, vendar so „vojno“, ki je nastala zaradi predrage elektrike, končno le zaključili s kompromisnim sporazumom.

Moje misli ob jubileju SPD „Edinost“

(Nadaljevanje s 3. strani)

imenovali. Nacisti so prosvetno društvo in dejavnost vandalsko zatrli.

Šele po zlomu nemške strahovlade je bila društvu spet dana možnost svobodnega udeleženja. Toda kratko po vojni je nacistična zver še enkrat podivjala. Po uspeli prireditvi, ki jo je organiziralo društvo, so Wurfkomandovci dejansko napadli udele-

OBJAVA

Slovensko prosvetno društvo Borovlje

pripravlja skupno udeležbo na proslavi 50-letnice SPD „Kočna“ v Svečah v nedeljo, 30. avgusta. V Sveče in nazaj bomo vozili z avtobusom in stane vožnja šil. 12.— na osebo. Prijave sprejemata predsednik društva Andrej Wieser in pisarna Tiskarske in založniške družbe „Drava“ v Borovljah, Dollichgasse 4, zadnja le v dopoldanskih urah do prihodnje srede.

Društveni odbor

žence, ki so se mirno vračali na svoje domove. Med temi so pretepli tudi uglednega in od vseh spoštovanega kmeta Srienca na Blatu, da je na posledicah tega tudi umrl.

Umril je oče narodnega heroja
Matije Verdника-Tomaža

Pretekli torek je bil na Jesenicah pogreb očeta narodnega heroja Matije Verdника — Tomaža. Ob številni udeležbi žalnih gostov, med temi tudi sorodnikov in znancev iz Bistrice in Sveč, ki so spoštovanemu pokojniku izkazali zadnjo čast in ljubezen, mu je v slovo zaigrala godba na domu žalostli in ob odprtem grobu, pevski zbor pa mu je zapel žalostinke. Ob pogrebnih svečanostih so se od pokojnika poslovili predstavniki krajevnih organizacij, dr. Franci Zwitter pa je spregovoril kot zastopnik Zveze koroških partizanov. Pokojniku so udane srca poklonila ogromno vencev, med temi lep venec tudi Zveza koroških partizanov.

Pokojni se je pred šestdesetimi leti kot žičar preselil iz Bistrice v Rožu na Jesenice. Z marljivostjo in štedljivostjo si je pozidal lepo hišico, kjer mu je rasla družina. Vse otroke je vzgojil v zgledne slovenske značaje in ko je prišel čas tujega nasilja ter je podjarmljena domovina potrebovala borcev, so odšli vsi v partizane. Sin Matija, vsem Slovincem znan pod imenom Matija Verdnik — Tomaž, je bil odlikovan z redom narodnega heroja. V borbi proti nasilnemu fašizmu je žrtvoval svoje življenje ter so njegovi telesni ostanki pokopani na pokopališču v Svečah. Nacisti tudi očetu niso prizanesli ter so ga zadrževali v zaporih in potem izselili.

Žalujemo svojcem izrekamo naše srčno sožalje.

Slovenska prosvetna zveza

Vabilo na

koncert

PEVKEGA ZBORA „FRANCE PREŠEREN“
IZ KRANJA

v nedeljo, dne 30. avgusta 1959

ob 11.30 uri v **Železni Kapli** v kinodvorani
ob 20.00 uri v **Zmotičah** pri Prangarju.

Sodelujejo:

ženski pevski zbor

moški pevski zbor

mešani pevski zbor

Zborovodja: Peter Lipar

Ne zamudimo izredne prilžnosti in prisluhnimo najboljšemu amaterskemu pevske- mu zboru, ko bo gostoval na Koroškem.

Slovensko prosvetno društvo „Kočna“
v Svečah

Vabilo

V letu praznovanja petdesetletnice svojega obstoja priredi društvo v nedeljo, dne 30. avgusta 1959 ob 3. uri popoldne na Ukelovemu vrtu v **Svečah**

velik pevski koncert

Sodelujejo:

domači pevski zbor

tamburaši SPD „Bilka“ iz Bilčovsa

mešani pevski zbor z Gur

pevski zbor „France Prešeren“ iz Kranja

Vsi ljubitelji slovenske pesmi in besede prisrčno vabljeni!

M. K. Čr.

KOLEDAR

Petek, 21. avgust: Ivana
Sobota, 22. avgust: Brezmad. srca Marij.
Nedelja, 23. avgust: Filip
Ponedeljek, 24. avgust: Jernej
Torek, 25. avgust: Ludovik
Sreda, 26. avgust: Ciferin
Četrtek, 27. avgust: Jožef

Čričkova šola

Nekoč je živel tolst, star čriček, ki je imel zelo dobro mišljenje o samem sebi. Imel je tako velik in bleščeč trup in je pel tako glasno, da ga ni mogel nihče več pozabiti. Bil je iz najboljše vrste čričkov in vedno pripravljen vsakemu povedati kaj lepega. Še to je treba na žalost povedati, da je imel zelo slabo navado pripovedovati o sebi, kako je močan in pameten. Rad je govoril o prekrasnih stvarih, ki jih je videl ali delal, ko je bil še čisto mlad in je živel blizu nekega naselja. Kadar je pripovedovanje in so prihajali k vratom njegove hišice — luknje v zemlji — ter ga prosili, da bi jim še kaj povedal. Nekega večera jim je dejal, da jih bo učil stvari, ki jih mora vsak čriček vedeti. Zapovedal jim je, da se postavijo v vrsto in pričel govoriti: „S katerim delom vašega telesa tečete in skačete?“

„Z nogami,“ so zakričali.

„Ali še kaj drugega opravljate z nogami?“ jih je vprašal.

„Umivamo se z njimi,“ je rekel eden.

„Uporabljamo jih skupaj z usti, da si napravimo hiše v zemlji,“ je rekel spet drugi.

„Seveda, in slišimo s prednjimi nogami,“ je zaklical bister deček.

„Pravilno,“ je pritrdil debeli, stari čriček. „Mnoga bitja slišijo z nečim, kar se imenuje ušesa, ki jim zrastejo ob strani glave, a meni se zdi mnogo lepše slišati s prednjimi nogami, kot delamo to mi.“

„Ali ni čudno, če kdo ne posluša s prednjimi nogami,“ so zaklicali mali črički vsi vprek.

„Mnogo nenavadnih stvari se lahko vidi na velikem svetu,“ jim je odgovoril učenjak. „Jaz sem videl neka velika bitja, ki so imela samo dve nogi in prav nobenih peroti.“

„Kako strašno,“ so zakričali mali črički.

„Ne moremo razumeti, kako so se mogla sploh premikati.“

„To mora biti zelo težko,“ je rekel veliki čriček. „Zelo so se mi smilili.“ Nato je razprostrl krila in raztegnil svojih šest nog, da bi pokazal, kako dobro je on oborožen za hojo in letanje.

„A kako morejo peti, če nimajo peroti?“ je vprašal vesel mali čriček.

„Pojejo z usti, slično kakor ptiči,“ je odgovoril. „Mnogo laže je peti tako, kot poje mo mi, da drgnemo krilo ob krilo.“

„Lahko vam povem mnogo nenavadnih reči o teh dvonogih bitjih,“ je nadaljeval, „ker sem videl hiše, v katerih stanujejo. Potem so še velika štirinožna bitja, ki so strašna na pogled, ali moji otroci, jaz se jih nikdar nisem ustrašil. Jaz sem resnično eden

izmed tistih, ki se nikdar ne boje, če vidiš kaj tako strašnega. Upam, otroci, da boste tudi vi vedno tako pogumni, kot sem jaz. Če vas bo kdaj kaj prestrašilo, ne skočite. Ostanite na mestu kjer ste in...“

Ali mali črički niso več slišali, kar jim je učitelj hotel povedati, ker je prav tedaj prišla skozi porušeno ograjo krava Šeka na kraj, kjer so bili zbrani črički. Učitelj je pobegnil v svojo luknjo tako hitro, kakor je le mogel. Mali črički so padali drug čez drugega, da bi si ja rešili življenje. Debeli, stari čriček, ki je bil že zunaj v velikem svetu, pa jim ni nikdar več pripovedoval o svojem pogumu.

Dolgouhec in medved

(SLOVENSKA PRAVLJICA)

Bili so hudi časi. Obleka se je podražila, mnogo otrok je bilo nagih. Kmet je posekal gozd, drevje prodal prekupčevalcu, grmičje požgal in posejal na pogorišču oves.

Oves je lepo zorel, kar sta opazila tudi zajec in medved ter mnogokrat hodila v goste. Nekega večera sta se srečala v ovsu. Medved je zarenčal nad dolgouhim paglavcem:

„Poberi se od tod, oves je moj!“
Zajec je pomigal z ušesi in odvrnil:
„Oves je tvoj, prav, pozabljem ga pa jaz; taka hrana mi tekne!“

Tako oblastno besedičenje je debeluhu zaprlo sapo, zajec pa je nadaljeval:

„Buča, meniš, da moraš vse ti požreti, ker si večji od mene. Za oves se še stepeva, da ti bodo žvižgale pete. Kar poskusiva se! Pa ne, da bi kateri pri tem zgubil življenje! Stisniva najprej kamen; kateri ga bo tako stisnil, da bo pritekla voda iz njega, tistega bodi oves!“

Medved je zdrobil kamen v prah. Izpod krempljev so mu švigale iskre, a voda le ni pritekla iz njega. Zajec je udaril po kamnu, ga prej skrivaj omočil in ga ponudil začudenemu medvedu pod nos:

„Vidiš, buča, ti si slabič! Če se te samo dotaknem, bo po tebi in ležal boš za tisto goščol!“

„O-joj, o-joj, majhna je žaba, pa mi je mojster. Naj velja, kar hoče, zbežati bo treba,“ je vzdihnil medved. Zajec je strigel z ušesi in vse slišal. Debeluhu je svetloval:

„Utrujena sva, pojdiva na tisti hribček k plotu in se spočijva!“

Kakor sta rekla, sta tudi naredila. Medved je smrčal, zajec tudi. Zajec je res spal, medved pa ne. Že je medved mislil, da se mu nudi ugodna priložnost, da

bi zbežal. Pogledal je zajca in videl, da ima odprte oči. Čakal je še dolgo, zajčeve oči pa so vedno bolj buljile. V skrajni sili se je medved opogumil in zbežal, da so pete žvižgale in mu je dlaka stala pokonci kakor petelinu perje.

Ustavil ga je šele volk:
„Hej, pobratim, kam tako naglo, saj vendar ne gori voda!“

Kosmatinec je v sramu priznal:
„Ljubi brat, skoraj bi bilo po meni, majhna žaba mi je mojster!“

„Dvema pa gotovo ne bo,“ je menil volk. Šla sta pod klanec gledat junaka zajčka. Medved se je postavil na zadnje noge in videl zajca, volk pa ne, ker se ni znal postaviti na zadnje noge.

„Vidim, da ti moram pomagati,“ je rekel kosmatinec, prijel volka, se postavil za njim na zadnje noge, ga dvignil visoko v zrak in vprašal:

„No, ali ga vidiš tam za plotom? ... Mrcina, odgovori, ga vidiš ali ne?“

Volk pa ni odgovoril ne sedaj ne pozneje, ko ga je medved izpustil iz objema, kajti medved ga je bil pri dvigu stisnil tako krepko, da je bilo po njem.

Ko je medved videl mrtvega tovariša, je izbulil oči:

„Sam pogled ga je umoril! Moram biti pač zelo trden, da ni že po meni, ko sem vendar z zajcem govoril in še celo poleg njega ležal!“

Kosmatinec je brž pobegnil iz naših krajev, kjer je dosti zajcev, in se še danes ni vrnil; tudi volkov ni več pri nas, kajti poslednjega je stisnil medved, ko mu je hotel pokazati zajca.

Nasprotno pa pri nas miga vse polno dolgouhcev in ovsu, ki jih najdeš tudi za plotom.

Maščevanje

Pred nekaj dnevi je dedek poprosil Miška, naj mu prinese cigarete iz trafike. Minilo je že več ur, a Miška še ni bilo nazaj. Nazadnje je le prišel, a prinesel ni nič.

„Kje si hodil toliko časa?“ ga je vprašal dedek.

„Igral sem se na dvorišču.“

„In cigarete?“

„Cigarete! Joj, dedek, oprost, pozabil sem! Zdaj, takoj zdaj, ti jih grem kupit.“

Toda dedek ni imel več zaupanja v Miška in se je sam odpravil v trafiko.

To se je zgodilo pred nekaj dnevi. Danes pa je Miško poprosil dedka, naj mu v mestu kupi barvice.

Ko se je vrnil iz mesta, ga je Miško že čakal pri vratih. Dedek pa se je šele tedaj zavedel, plosnil se je z dlanjo po čelu in rekel:

„Ojoj, Miško, oprost, prosim, pozabil sem!“

Pa se je oglasila babica: „Veš kaj, dedek, nikar se ne izvijaj, to si napravil namenoma. Hotel si se mu maščevati zastran cigaret.“

„Ne, to ni res,“ se je branil dedek. „Zares sem čisto pozabil.“

„Ampak trmast pa si, dedek, nočeš priznati,“ se je vmešala še Svetlana, Miškova sestra.

Le Miško je molčal. Gledal pa je tako žalostno, ker je zares nujno potreboval barvice in dedku je bilo silno žal, da mu jih ni prinesel. Takoj je vzel z obešalnika spet suktnjo, se oblekel in odšel nazaj v mesto po barvice; Miško jih vendar nujno potrebuje. In dedek se Mišku res ni hotel maščevati, to mu bo dokazal, ko mu bo prinesel barvice.

UGANKA POPOLNJEVALKA

Prav gotovo v sebi ima nekaj vode; če si bos na trati, te pošteno zbode, da ti na stopalu se pojavi madež; to je kriv seveda, ta bodoči — —

(Glodež)

Kje ste, Lamužovi?

46 Anton Ingolič

In potem Dammov krik: „Vrv se je pretrgal!“ Grabili so okoli sebe, mahali s svetilkami in tulili, jaz pa sem samo čakal, kaj bo.“

„Se nisi bal?“ je hotel vedeti Amon.

„Bilo je kot na fronti. Okoli tebe je kosila smrt, pa nisi utegnil misliti nanjo. Spomnil sem se na mater, na Nežo in otroke. Revčkil! Toda že je tresčilo. Kričanje, peklanski hrup, čudno švigajoče luči in vse je ugasnilo, utihnilo, zavlada je črna tema in mrtva tišina. Ko sem se spet zavedel, sem ležal na tejle postelji.“

Morton, ki je že nekaj časa gledal k nam, je uganil, o čem je Čepin govoril, kajti zdaj pa zdaj je oster trljaj spreletel njegovo lice.

„Ne vem, res ne vem,“ je še povedal Čepin, „kako da sva samo midva z Mortonom ostala živa. Tudi ne vem, kdo je na boljšem,“ je dodal z grenkobo, „Grzela in vsi tisti, ki ste jih pokopali, ali midva. Še vedno ne vem, kako je z nogami, nihče mi ne pove nič določnega. Seveda,“ se je spet

nasmehnil, „živ sem, otroci imajo očeta, Neža moža, čeprav...“

Posloviti sva se morala, izjecljal sem nekaj besed, stisnil Čepinu desnico, pomahal srepim Poljakovim očem in odšel za Amonom.

„Čepin se bo izlizal,“ je dejal Amon zunaj na hodniku, „še v jamo bo šel, s Poljakom pa je slabo.“

Zvečer sem obiskal Gasparda, ki mi je poslal glas, naj pridem k njemu.

„Pridil“ mi je dejal, brž ko sem vstopil.

„Kam greva?“ sem vprašal, ko sem videl, da ni krenil niti v kolonijo niti v trg, marveč ven iz Merlewalda, proti skupini delavskih in kmetijskih hiš, ki so stale precej na samem.

„K prijateljem,“ je dejal Gaspard pomisljivo.

Pri vstopu v precej veliko sobo je Gaspard pozdravil: „Saluti!“ „Saluti!“ so odzdravili nekateri. Polem je Gaspard pokazal name in rekel: „Prijatelj Marko!“ „Bien,“ je zamrmral eden izmed moških, ki so sedeli po stolih in tudi na postelji. Bilo jih je deset ali enajst, nekatere sem poznal po videzu, drugi so mi bili popolnoma neznan. Sedla sva na otroško posteljo, ker drugod ni bilo več prostora. „Smo vsi?“ je vprašal tisti, ki je prej glede mene rekel „bien“; bil je zajeten možak, gotovo delavec, a rudar ni mogel biti, držal se je preveč zdrav-

nano. „Vsi!“ je nekdo odgovoril. „Začnimo!“ je povzel Pierre, takoj so klicali zajetnega možakarja, kot sem pozneje slišal, in se ozrl po sobi. Sledil sem njegovemu pogledu: sami resni možje, srednjih let in tudi že starejši. Pierre je spregovoril najprej o nesreči, ki jo ima, kot smo vsi vedeli, kljub izjavam in ugotovitvam številnih komisij na vesti rudniška uprava, nato je govoril o pogrebu, ki da je bil prva velika demonstracija in manifestacija delavske solidarnosti. Zares: delo je stalo tri dni, pogreba so se udeležila vsa rudarska društva, mi Slovenci smo bili zastopani z obema društvoma. Janez Podlesek, ki je tudi našel smrt na dnu jaška številka 3, je bil sicer član „Triglava“, vendar nismo niti za trenutek premišljali, ali naj se „Sava“ udeleži pogreba ali ne; tudi mi smo mu zapeli in ob odprtem grobu je spregovoril Amon, ko je prej župnik Pirš na dolgo govoril o tem, kako mora biti rudar vsako uro, vsako sekundo spravljen z bogom in pripravljen na obračun, ki za pokojnega Janeza Podleska, očeta štirih nepreskrbljenih otrok, ne bo težak, ker je do kraja ostal zvest bogu in domovini.

„Skrajni čas je,“ je nadaljeval Pierre, „da se delavstvo zave, da je samo v solidarnosti njegova rešitev, njegova zmaga. Zakaj je uprava dala šele zdaj pregledati dvigala, zakaj so šele zdaj začeli misliti na varnostne naprave? Ne samo zaradi nesreče, marveč predvsem zaradi našega enot-

nega in odločnega nastopa. Postavljali bomo nove in nove zahteve; da bodo izpolnjene, moramo imeti za seboj množice. Zahtevamo boljše higienske pogoje, boljše zavarovanje zoper nezgode, tudi zahtevo po višjih mezdah bomo postavili. Nizke mezde pomenijo nevarnost brezposelnosti, kajti samo pri odgovarjajočih mezdah bo delavec kupec industrijskih izdelkov in kmečkih pridelkov. Tovariši, poglejmo, kako je v Ameriki, kako v Angliji in nekaterih drugih evropskih državah!“ Govoril je, kot sem bral v brošurah, ki mi jih je posojal Gaspard, in v komunističnem časopisu, ki sem ga zadnji čas redno prebiral. Ni mi bilo težko uganiti, kdo so tovariši. To spoznanje me je navdalo s tesnobo, a tudi s ponosom. Najmlajši sem bil med zbranimi in še tujec. Prepovedana je pot, na katero me je pripeljal Gaspard, zato tvegana, toda pelje do zmage, torej bom šel po njej, do konca.

Po Pierrovem poročilu se je začel razgovor, ki se je zavlekel pozno v noč. Govora je bilo o posameznih paznikih in uradnikih, pravih valpith rudniške uprave, o prilikah tam prek v Posarju, od koder je prihajala vse glasnejša zahteva po priključitvi tega ozemlja k Nemčiji, o Nemčiji sami, ki se hoče rešiti krize z zahtevo po priključitvi vseh tistih dežel in pokrajin, kjer žive nemške manjšine, o Italiji, kjer Mussolini vlada s krvavo fašistično pestjo, in spet o Franciji, kjer delavstvo nima nikakršne besede,

Pri kopanju utonil . . .

Nekaj o utopljenicah — Kaj je treba storiti z utopljenecem?

Vsak letni čas ima svoje značilnosti; svoje senčne in sončne strani. Tudi poletje jih ima. Topli dnevi, jasno nebo nas vabijo na obale rek in jezer, kjer se hladimo in kopamo. Toda prav tam, kjer smo najbolj veseli in razigrani, preži nevarnost. Število utopljenecv nam naj bo v svarilo takrat, ko v veseli razigranosti kaj radi pozabimo, kje so meje naše zmogljivosti. Velikokrat se sicer zgodi, da se takšna nezgoda srečno konča — so pa tudi primeri — in teh ni malo —, ki se končajo tragično. Opažamo, da gre marsikateri smrtni izid na račun pomanjkljive ali celo napačne prve pomoči. Marsikaterega utopljenca, ki ga pripeljejo v bolnico že mrtvega, bi še lahko rešili, če bi mu že na kraju nesreče nudili pravilno pomoč. Res je, da imajo bolnice za razne nezgode žolane in izurjene kadre in aparate za umetno dihanje, moramo pa pomisliti, da traja v najboljšem primeru transport v bolnico vsaj petnajst minut. Prav teh nekaj minut pa odločuje . . .

Utopitev imenujemo zadušitev v tekočini in s tekočino. Običajno gre za utopitev v vodi; ni treba, da bi bila globoka. Zadošča, da so dihale odprtine pod vodo.

Debele ljudi in otroke voda kaj kmalu dvigne na površino, suhi pa potonejo. V deroči vodi pridejo tudi normalno grajeni ljudje na površje, vendar že povsem izčrpani od navora, da bi se rešili. Telesni napor pri poskusu, da bi se utopljenec rešil, telo zelo izčrpa in potroši še zadnje zaloge kisika v njem. Tako se skrajša čas, ki bi ga imeli za reševanje.

Vzroki utopitve so različni. Na prvem mestu so nezgode, sledijo utopitve s samomorilnim namenom in uboju. Smrtno kazen z utopitvijo so ukiniteli v Evropi leta 1773.

Zakaj nastopi smrt pri utopitvi? Padec v hladno vodo lahko povzroči smrt zaradi

zastoja srca. Do zastoja srca lahko pride tudi zaradi izčrpanosti; pri padcu v plitvo vodo pa lahko pride do poškodb zaradi udarca.

Ko pade človek v vodo, zadrži dih. Maha z rokami in nogami in skuša priti na površje. Dih lahko zadrži približno eno minuto, kar zavisi od vaje, konstitucije in zdravja. Nato sledijo posamezni vdih. Voda vdira v sapnik in pljuča. Zavest še ni ugasla. Sledi še zadnji veliki napor, zadnji poskus, priti na površje. Izčrpajo se vse rezerve kisika. Nastopi nezavest in pojavijo se krči. Koža in sluznice so modrikaste. Čez nekaj časa zastane dihanje in nato še srce. Vse skupaj traja tri do štiri minute.

Najboljše so možnosti za rešitev v prvih dveh minutah, dokler utopljenec še sam diha oziroma skuša dihati. Kadar utopljenec ne diha več in je popolnoma ohlapen — udje so mehki in mišice brez napetosti — bo reševanje zelo težko in ne vedno uspešno, čeprav srce še bije.

Kaj naj storimo, ko smo potegnili utopljenca iz vode

Utopljenca takoj obrnemo na trebuh, z roko mu očistimo usta in potegnemo jezik naprej ter začnemo z umetnim dihanjem. Ni potrebno obežati ponesrečenca za noge ali ga položiti preko kolena. Zadošča običajna trebušna lega z glavo, obrnjeno na stran. Tako lahko odteče voda iz ust in sapnika. Za laika je najbolj priporočljivo umetno dihanje po Schäferju. Ponesrečenec leži na trebuhu, reševalec pa kleči za njim tako, da ima eno koleno med stegni ponesrečenca in pritiska z obema rokama v rednih presledkih na hrbet. Pritisne naj približno 12 do 16-krat v minuti. Če vsakokrat, kadar pritiska na hrbet, šteje počasi do 4, je to približno 16-krat na minuto. Pri umet-

nem dihanju moramo paziti tudi, da utopljenca s pregrobim stiskanjem ne polomimo reber ali ga drugače ne poškodujemo. Če ponesrečenec sam diha, je rožnat in pri zavesti, mu ni treba dajati umetnega dihanja, pač pa ga je treba obrniti samo na trebuh. Umetno dihanje moramo po potrebi dajati tudi med transportom v bolnico. Če moramo dalj časa izvajati umetno dihanje, si lahko pomagamo, če imamo pri roki kakšno desko. Z desko napravimo neke vrste gugalnico, na katero položimo ponesrečenca na trebuh. Nato nihamo desko gor in dol pod kotom 45 stopinj. Kadar gre glava navzdol, odteče voda iz dihal. Desko zanihamo 16 krat na minuto.

Z umetnim dihanjem ne smemo prenehati, dokler se ne pojavijo nedvomni znaki smrti. Ker je za laika težko določiti smrt, je treba z umetnim dihanjem nadaljevati do prihoda zdravnika.

Reševalec, ki je nastopal po teh načelih, je lahko prepričan, da je ukrenil vse, kar je bilo potrebno, in je s tem omogočil uspešno nadaljnje reševanje v bolnici.

Nekaj receptov za pripravo rib

Pikantne ribe

1 kg rib, 3/4 kg paradižnikov ali 15 dkg paradižnikove mezge, 1 jedilna žlica gorčice, lovorov list, poper, korenjče (peteršilj, zelena, korenček), 5 dkg margarine, 4 žlice kisle smetane, sol, limonin sok.

Očiščene in razpolovljene ribe dobro namažemo z gorčico in s paradižnikovo mezgo ter združimo z nastrganim korenjem. Nato jih predenemo na krožnik, zelenjavo pa malo zalijemo in prekuhamo, potem pa okisamo z limoninim sokom, po okusu osolimo, popopravimo, dodamo kislno smetano in zlijemo na ribe. Serviramo ohlajeno jed.

Ribe s paradižnikom v solati

1/2 kg rib, 40 dkg paradižnika, 1 čebula. Majoneza: 1 rumenjak, 1 jedilna žlica limoninega soka ali kisa, sol, 1/8 litra olja, čebula, zelen peteršilj, gorčica.

Očiščeno ribo združimo, ji odstranimo kosti, nato jo zrežemo na manjše dele, ji dodamo na koleščke narezan paradižnik in na listke narezano čebulo. Vse to polijemo z majonezo, ki jo odšavimo z dobro sesekljano čebulo, z zelenim peteršiljem in z gorčico. Pred serviranjem naj se popolnoma ohladi.

Nadete ribe

1 kg morskih rib očistimo, jim odstranimo kosti (da dobimo zrezke), jih osolimo in pokapamo z limoninim sokom. Na vsak zrezek položimo rezino hamburgerje slanina in ga

Zdravje je zaklad:

7 znakov, ki lahko pomenijo raka

1. Vsaka ranica ali krasta, ki se dolgo ne zaceli;

2. vsaka neboleča bula ali oteklina, zlasti v prsni žlezi, ustnicah, jeziku ali drugih mehkih delih telesa;

3. vsaka nenavadna krvavitev ali izcedek;

4. vsaka sprememba v barvi ali velikosti bradavice ali materinega znamenja;

5. trdovratno motenje v želodcu ali nenavadna izguba telesne teže;

6. trdovratna hripavost ali kašelj ali težave pri požiranju;

7. vse nenavadne spremembe v rednem odvajanju.

Kajpak ti znaki še ne pomenijo raka, res pa je, da rak zelo pogosto začenja kazati svoj obraz prav s takimi znaki.

Brž ko opazite na sebi katerega od opisanih znakov, posvetujte se z zdravnikom. Čas pri raku ni samo zlato, temveč življenje.

Kako bomo ohranili lepo kožo?

Neprijetni mozolji in razni izpuščaji ne mučijo samo mladih ljudi od 15 do 20 leta, temveč se pojavljajo tudi pri starejših. Če ste opazili v vaši koži zoprne "črne pike", vedite, da je to zadnja stopnja pred mozoljavico. Naslednja navodila vam bodo pomagala, če se jih boste dosledno držali:

1. Obraz si umivajte s posebnim milom s kislino ter sploh ne uporabljajte navadnega mila. Mozolji se najraje pojavijo na koži, ki ji primanjkuje kisline.

2. Če žite zaprti, uporabljajte redno lažja odvajalna sredstva. Zaprtost zelo rada povzroči, da se "črne pike" spremenijo v mozolje.

3. Iztisnite "črne pike" z dvema koščkoma gaze, namočene v alkohol. Pred tem si namažite obraz z mastno kremo.

4. Gojite čimveč športov na svežem zraku, zlasti še, če več ur dnevno delate v zaprtih prostorih. Intelektualno delo in sedenje pospešuje nastanek mozoljev.

5. Sprostite se. Skrbi, živčna razburjenost, plahost, pomanjkanje zaupanja vase, vse to samo pomaga, da se ta bolezen razvije.

6. Izogibajte se jedil, ki obremenjujejo jetra — maščob, začimb, omak, čokolade in alkohola.

7. Jejite počasi. Obed v naglici, čitanje ali pogovor med jedjo, pospešuje nastanek mozoljev.

8. Če si vzamete kakšen dan počitnic, potem pojdite v hribe, ker gorski zrak zavira razvoj mozoljev.

zato pa raste nevarnost, da tudi Francija zabrede najprej v krizo, nato pa še v vojno.

Vračali smo se posamezno, samo midva z Gaspardom sva šla skupaj.

"Kako ti je bilo vseč?" me je vprašal, ko sva prišla v kolonijo.

"Resni in pametni možje," sem rekel.

"Vsak mesec se sestanemo. Tudi ti boš prihajal. Boš?"

"Bom."

"Nikomur niti besede! Nocoj sva odšla na sprehod v okolico, v tisti hiši nisi bil. Pozdravljaj tudi v bodoče le tiste, ki jih poznaš že od prej!"

Na križišču pred kolonijo sva se razšla.

Nekaj dni pozneje smo dobili s Strmca dragoceno pošiljko: teta Jera nam je poslala zaboj sadja. Priloženo je bilo tudi pismo, v katerem je podrobno poročala o letini. Ko je nadrobila še nekaj novic s Strmca, Motnika in Podloga, nas je povabila domov, če je na Francoskem tako hudo kot pri njih, kajti človek hudo laže prenaša doma ko na tujem.

Zbrani smo bili v kuhinji okoli mize, na kateri je stal odprt zaboj: mati, ki je pogrkavala med mojim branjem, oče, ki je sicer topo gledal skozi okno v siv jesenski dan, pa so mu vendar od časa do časa vztrepetale ustnice, Štefka, ki ni bila pri stvari, marveč je s svojim Robertom gotovo sedela v kaki kavarni in poslušala franco-

ske popevke, pa Pepček in Mihec, ki sta bila z očmi in željami v zaboji in tudi nista — kot Štefka — slišala tega, kar sem bral.

"Strmec, Strmec!" je zavzdihnila mati. Potem je segla v zaboj. "Poglejte, kakšne hruške! Ste tu videli takšne?" Dala je vsakemu po eno, najprej seveda Mihcu in Pepčku. "In orehi!" Segla je z roko med orehe in dala vsakemu enega. "To bo pital!" Tudi kostanjem se je čudila, čeprav kostanji niso bili nič izrednega. S slastjo smo pojedli vsak svojo hruško.

Ko smo začeli tretji orehe, se je mati spet oglasila. "Čujtel!" je zaklicala. Pogledali smo k njej. Njen obraz je bil svečan, oči so se ji svetile. "Čujte," je ponovila z glasom, ki ji je drhtel od razburjenja, "pojdimo domov, vrnimo se! Njivo imamo, kupili bomo še kos travnika in kravo, toliko denarja imam. Čujte," s pogledom nam je hotela seči prav v dno srca, "pojdimo, zdaj je še čas! Marko, zadnjič si za las ušel nesreči, ali ji boš ušel jutri? Luka, na Strmca boš našel zdravje, tu razsaja smrt, ne samo v jami, tudi zunaj! Štefka, tudi za tebe je zadnji čas, da greš od tod, doma boš našla poštenega fanta! Pepček, ti pa moraš v domačo šolo! Vsi moramo domov, vsil!"

Prvi se je oglašil oče.

"Nisi čula, kako je v Jugoslaviji? Ivan dela samo pet dni v tednu, tretjina rudar-

jev je odpuščenih. Kje naj dobim zaslužek, kaj naj delam?"

"Kaj naj delaš? Pasel boš kravo, odpočil si boš . . ."

"Kravo da bi pasel?" se je jedko zasmel oče.

"Ne vidiš, kakšen si?" je mati razvnela nadaljevala. "Kmalu ne boš mogel več na delo. Kaj boš potem počel? Doma pa se bo našlo zate lahko in zdravo delo. Ti," se je obrnila k meni, "ti Marko, si boš našel zaslužek, če ne spodaj v rudniku, pa na kmetih. Takšen fant, kot si ti, najde delo tudi tedaj, ko vsi pravijo, da ga ni." Proseče nas je pogledala. "Čez zimo bi še ostali, nekaj bi še zaslužila, potem bi prodali kornja in voz in vse drugo, česar ne bi vzeli s seboj, pa šli. Teti Jeri bi že prej poslala denar, da kupi travnik in nam najde dobro dojnico. Stisnili bi se, dokler si Jera in Ivan ne bi našla stanovanja drugod." Ker smo še vedno molčali, je še povedala. "Tu ne bo več dolgo, kot je bilo in je še, to slišim pri vsaki hiši, tu in tam se že odpravljajo domov. Zakaj ne bi šli, ko je še čas?"

"Jaz ne grem," se je najprej uprla Štefka, "vi drugi lahko greste, jaz ostanem. Dobro zaslužim in . . ."

"Misliš, da te bo vzel? Dovolj sem že slišala, kakšni so Francozi. Otroka ti bo napravil in te pustil. Ne boš mi več hodila z njim!"

Z Robertom se bava poročila, kmalu, prav kmalu!"

tesno zvijemo v klobasico. Nato v kozici segrejemo 5 dkg olja ali presnega masla, položimo nanj pripravljene ribje zrezke in pokrite cca 15 minut dušimo v lastnem soku.

Omako za pripravimo takole: Še vročim zvitom dodamo 3 do 4 žlice kisle smetane ali malo mleka in malo smetane. Lahko pa namesto smetane uporabimo tudi paradižnike.

Rože v sobi

Lončnice v stanovanju postavite vedno tako, da jih bo dosegel zračni tok, kadar zračite. Ne imejte jih blizu peči in si zapomnite, da vam ne bodo uspevale, če bo soba izpostavljena hitrim spremembam temperature.

*

Kupite vedno mlade rastline, ker se bodo lažje prilagodile okolju. Pustite jih vedno na enem mestu, ker rastlina potrebuje mir. Tudi v naravi jo korenina drži na istem kraju.

*

Zalivajte lončnice z vodo, ki ima približno temperaturo zraka v sobi. Ledeno hladna voda je izredno škodljiva. Ne zalivajte preveč, pa tudi ne premalo. Vrtnar vam bo natančno razložil za vsako rastlino posebej, če ljubi vlažno ali suho zemljo.

"Šli bomo, šli!" je govorila mati odločno, jezno. "Marko," se je obrnila spet k meni, "ti nam boš priskrbel potrebne papirje. Tako, ko jih dobimo, gremo. Ne bomo čakali pomlad! Si slišal, Marko?"

Prav zdaj, ko doma stradajo še tisti, ki imajo delo, ko je vsak dan, vsako uro na cesti več brezposelnih, medtem ko tu še imamo zaslužek, prav zdaj, ko sem stopil v organizacijo, ki se odločno bori za delavske pravice, prav zdaj naj bi šel domov? Za očeta, Pepčka in Mihca, tudi za Štefko je res bolje, je najbolje, da gredo, toda jaz ne morem z njimi. Res je, da se ne bomo tako kmalu vrnili, če se ne vrnemo zdaj, vendar jaz ostanem. Oči so se mi šele začele odpirati, šele zdaj stopam v življenje, široko, pisano, razburkano. Kako naj materi to dopovem?

"Papirje lahko priskrbim," sem rekel, "to ne bo težko, n'kogar ne zadržujejo več, ampak," sem le spravil iz sebe, "jaz ne bom šel, jaz še ne bom šel."

"Ti ne bi šel?" se je ustrašila mati. "Ti, Marko?"

Kakor sem vedel in znal, sem ji razložil, da mi res ne kaže.

"Dobro," je dejala mati na pol poražena, "priskrbel nam boš papirje in prišel za nami, ko ti bova s stricem našla delo, mi drugi pa bomo šli."

(Se nadaljuje)

Magda Leja je mlada poljska pisateljica, predstavnik najmlajše generacije; študentka je in publika ji je dala popularen naziv: „poljska Francois Sagan“...

MAGDA LEJA:

Judita Low

Judita še ni prav dobro poznala svojih novih tovarišev in zato ji je bilo izpočetka malo neprijetno. Z brigado je odšla na deželo. Zaradi nesrečnega in končno le razbitega zakona ni mogla študirati vse leto; precej je zamudila. Njeni tenki prsti, ki jih je hotel Andrej Low obtežiti s prstani, so se sedaj veselo sukali okrog žitnih klasov, snopi se ji niso zdeli težki in tudi nasmehek ni nikoli izgubil z njenega obraza, tisti veseli nasmehek, ki ga na družinskih fotografijah ni najti.

— Judita — so govorili fantje — je ženskaska in pol.

Pogosto so prihajali k njej v dekleško sobo. Posedali so in klepetali. Judita je šivala gumbe na delovne obleke Mareka in Wlodeka ter se smejala njihovim popopranim dovčpom. Včasih je predlagala:

— Dajmo, fantje, privoščimo si kako šalo!

Tako se je dokaj hitro znašla v družini, ki ji je bila prej tuja. Vedno je bila pripravljena za šalo in tako se je nekoč zgodilo, da je ena takih šal imela tudi posledice...

Fantič zgodaj vstaja

Fantič zgodaj vstaja,
da dneva ne zaspi;
včas pa se skriva,
ljudi se vseh boji.
Kje si bil? fantič ti?
No, kje bi bil? —
Pri ljubici!

Fantič zgodaj vstaja,
se mamice boji;
kadar se umiva,
še skorajda zaspi.
Jojoj, fantič moj!
No, kaj pa bo? —
Oh v vas nocoj!

Fantič zgodaj vstaja,
očeta se boji;
vselej, ko počiva,
prav težko le bedi.
Hohoho, dekle to!
No, no, no, no! —
Saj moja bo!

Valentin Polanšek

dice... Vračali so se s polja. Ves dan je deževalo in delo je posrkalo vse moči iz teles, meglen večer je stisnil misli in pomiril glasove. Judita je šarila po grmovju in iskala slive, ki so se svetile z dreves, kakor da bi bile žive. Potem je dejala:

— Hruške bi jedla, fantje!

Hruške si lahko narabotal le v Tyszkalovem vrtu; v sosednji vasi. Ker ni nihče odgovoril, se je Judita obrnila h komandirju, fantu-vaščanu, ki je hodil ob njih:

— Ali ti ne bi šel z menoj?

— Bi, če hočeš — je odgovoril fant.

Dogovorila sta se za po večerji. Komandir jo je čakal pri velikih vratih. Takoj je opazila, da ima na sebi svežo, blešččečo belo nedeljsko srajco. Bil je že doma in se je preoblekel. Taka pozornost jo je presenetila.

Za dobro voljo

Koristna zamenjava

Helena je bila čez glavo zaposlena s slavnostnim kosilom za povabljen prijatelj in je zato naprosila svojega mladega moža, naj popelje otroka v vozičku na sprehod. Ko se je mož vrnil s sprehoda, pa je preplašeno vzkliknila:

— Saj to vendar ni najin otrok!

— Pst, ne vprij takol... ji je on nežno pokrival usta z roko. — Saj vendar vidiš, da je ta voziček mnogo lepši kot je bil najin!

Sumljivo

— Takoj moram odpotovati, doma nekaj ni v redu. Kadar pišem možu za denar, mi ga vedno takoj pošlje!

V klinu

— Želela bi, da bi bil vsaj en dan tako prijazen za mano, kot je tale junak, ki ga vidiš na platnu!

V Tyszkalov vrt sta splezala po debeli veji, ki je visela preko ograje. Zlesti ven je bilo precej težje in ko sta nenadoma zaslišala korake in godrnjanje — to prihaja stari Tyszkalol! — je Stašek prijel dekle okrog pasu in jo na pol postavil na pol vrhel preko ograje. Stakla je po poti in se skrila za kup sena. Ko je kmet slišal njene bežeče korake na poti, se je ustavil, nekaj glasno godrnjal in potem odšel nazaj v hišo, misleč, da jo je tat že odkuril. Čez nekaj časa se je Stašek potegnil iz skrivališča — visoke trave — in zlezal preko ograje na pot. Judita mu je prihajala naproti.

— Kje si se skrila? — je vprašal in ji ponudil hruške, ki jih je imel vse polno za srajco. Judita je večino svojih izgubila na begu. Smejala se je veselo in zvonko, kakor da bi otrok tolkel z žlico ob žlico. Od tistega večera dalje so fantje radi dražili komandirja. Peli so mu:

„Oj, zasveti lunica
na okence,
oj, pridi Juditica
na okence!“

Toda to še ni bilo vse. Bila je z njim tudi tisto noč — zadnjo — preden je brigada odpotovala nazaj v mesto. Vsi so to vedeli, saj je ni bilo zraven pri poslovljenem „banketu“, ki so ga priredili v dekleški sobi.

Stasek naslednji dan ni spremljal brigadirjev na kolodvor. Postavil je Juditin kovček na voz in potem vsem stisnil roko, močno, po kmečko. Zadaj za skladovnico tramov je poljubil Judito in ona mu je dala svojo fotografijo z naslovom.

Potem, v vlaku, je Marek dejal:

— Vedno narediš kaj narobe, Judita. Kaj si bodo sedaj fantje mislili o nas meščanih? Žganje, razvrat in nič nam ni sveto. Njim pa govorimo o socializmu, kolektivnosti itd. Taki so, da jih ne moreš prepričati z besedami, pri njih velja le to, kar se da z rokami prijati...

Judita se je zmedla. Odgovorila je naglo: — Pravzaprav, simpatičen mi je. In jaz njemu.

— Tolko slabše! In če se je zaljubil? Sanjaril bo o tebi in si delal utvare. To je pošten in preprost fant. Ti pa stvari ne jemlješ resno. Veš, to ni poštna igra.

Iz kupeja je na hodnik pogledal Wlodek:

— Ali jo tolažite zaradi komandirja? Pridite raje sem, spili bomo še to, kar je ostalo.

Marek je imel prav. Ta ena, edina noč je ohladila vsa prijateljstva. Judita se je o tem najbolje prepričala, ko jo je potem v Varšavi povabil Wlodek k sebi, v polprazen študentski dom.

— Posodila vam bom šivanko in sukaneč — je dejala vratarka — taki res ne morete na ulico!

Tresoč se od jeze, je sedela Judita v stekleni vratarski loži in si šivala strgano bluzo. Vedela je, da bi se to ne zgodilo, če bi ne bilo tistega večera, noči.

Vročina in sopara je pritisnila mesto k tlom. Ljudje so odšli — daleč ali še dalj. Andrej Low ji je telefoniral. Pojdiva na morje! Vendar, poslušaj me. Zelo važno je!

— Eh, draga moja, ali veš, koliko mu plačajo za to!

Narobe razumel

Zdravnik: — Vaš stric je tako hudo bolan, da lahko pričakujete prav vse...

Nečak: — Motite se, jaz podedujem le polovico!

ANEKDOTA

Pisatelj Alfred Capus je nekega dne sedel v gledališču in gledal igralke, ki se mu je zdela popolnoma brez talenta. Med četrtem dejanjem se je obrnil k sosedu in vprašal:

„Le zakaj puste tej babnici igrati?“

„Direktorjeva ljubica je,“ je pojasnil soseda.

„Ah, tako,“ je menil Capus, „toda to bi moralo biti jasneje povedano že v prvem dejanju.“

Položila je slušalko na klavir in zaigrala nekaj svojih skladbic.

— Zakaj ta glasbal je divjal on. Ne boš prišla?

Ko so se pričela predavanja, je Judita spoznala, da so tudi zadnji ostanki prijete brigadne atmosfere preveč. Ni bilo več tiste lepe, preproste sreče, ki je vedno tam, kjer je veliko mladih ljudi. Na mladinskem sestanku so jo grajali in prav gotovo bi jo tudi izključili, če bi ne imela dveh brigadnih značk. Ali naj torej obžaluje preteklost? Začutila je, da izgublja zaupanje vase in vse, kar je počela, se ji je zdelo izzivalno. Na predavanja je prihajala pravočasno, ko so se končala, pa je takoj vstala in hitela domov. Bil ji je hudo in mučno, prav tako kot tista poroka z Andrejem.

Toda spomin na poletje je veselo životaril v njej. Včasih, ko je ležala v mrčni sobi, je videla pred seboj svetlo nedeljsko srajco vaškega komandirja. Smehljala se je. V strehi senika so bile luknje in skozi nje so mežikale zvezde. Mežikale so. Telefon je zvonil zaman. Andrej Low se je jezil nekje na drugem koncu mesta: kje neki je?

Ko je zapadel prvi sneg, je prišlo pismo: „Ljubljena Juditica! — je pisal komandir — Ne vem, ali te lahko tako imenujem, toda za vedno si ostala v mojem srcu in kaj morem jaz za to.“ In tako se je zgodilo prvič, da se je Judita zaradi čisto navadnega ljubezenskega pisma razjokala.

— Torej zgodilo se je — je povedala Mareku.

IVAN BARJEV:

Veliki glavobol

Demetrij Kozina se je odpravil v veliko mesto, da bi se vpisal na univerzi. Končal je bil gimnazijo v provincialnem mestu.

Hitro se je vživel v velikem mestu in ker je bil vreden človek, se je kmalu začel učiti, to se pravi, hotel je začeti z učenjem. Toda izkazalo se je, da se še ni bil znebil svojega glavobola, tudi v dolgih poletnih počitnicah ne.

Bil pa je to glavobol čisto posebne vrste. Vsakokrat, kadar je bilo treba rešiti kak težak problem, in težak problem je bilo tudi učenje, je začela boleti Demetrija glava in siter tako močno, da je takoj moral odložiti knjigo.

Najslabše se je Demetriju godilo v gimnaziji, v sedmem razredu. Kot rečeno, slabo se mu je godilo v šoli, ker ga je bolela glava. Glava pa ga je bolela, ker se mu je godilo slabo. Problem učenja je bil velik, glavobol pa še večji. Nevarnost je postala velika in končno se je Demetrij napotil k zdravniku.

Šel je tja z mešanimi občutki. Jezil se je v dnu srca, ker zdravnik ni našel ničesar, razen neke posebne dražljivosti živčevja. To pa je bilo premalo, da bi se mogel izgovarjati, češ, ne morem se učiti, saj sem bolan. Tako mu ni preostalo drugega, kot zariti se v knjige, kljub močnemu glavobolu. Ker pa je bil bistre glave, se je kmalu izkopal iz slabih redov. Napravil je maturo brez težkoč.

Toda s tem še zdaleč ni bil ozdravljen. Že po naravi je bil Demetrij sanjav. Svet se mu ni dopadel, preveč bridke resnice je bilo v njem. Zato si je ustvarjal svoj, lepši nerealni svet. Njegova fantazija je bila k sreči zelo bujna. Tedaj je začutil Demetrij močno željo, dati obliko svojim sanjavim mislim. In glej, sreča mu je bila mila — odkril je v sebi pesniško žilico!

Njegov notranji, bržkone prirojeni odpor proti vsakemu nasilju in kratenju osebne svobode (za tako je smatral tudi učenje, ker so to zahtevali vedno tedaj, kadar on ni bil razpoložen) je našel nov ventil v bujno procvitajočem pesnikovanju.

Kmalu pa je spoznal, da ni lirik. Verz in rima sta kratila Demetriju njegovo tako ljubljeno svobodo — svobodo proste oblike izpovedi.

Zato je pisal Demetrij odslej samo še v prozi.

A naš Demetrij zato še ni postal pisatelj. Saj pravzaprav to tudi ni hotel. Bil je pisa-

Odpisala je. Na univerzi je precej dela. V Varšavi dežuje in nič lepega ne more videti človek okrog sebe. Zelo rada se spominja hrušk in senika in zvezd. In skupnega dela na polju. Pismo se je pričelo z besedami: „Dragi Stašek!“ in potem je sledilo vse, kar je bilo najvažnejše: „Vse, kar si mi pisal, sem res hotela slišati iz tvojih ust, ki so zame zasanjan in začaran sen...“

Drugo pismo je bilo še bolj goreče. Tretje je predlagalo sestanek. V Juditini sobi je stala novoletna jelka.

— Kaj naj storim, če mi kdo izjavlja ljubezen, ki jo nočem deliti? — je vprašala mater. To je bilo osem mesecev potem, ko se je bila ločila od Andreja.

— Kdo je ta fant? — je vprašala mati. Judita se je smehljala. Kako naj to ve.

Odgovor je odpotoval z zamudo. V njem je bila vsa in samo resnica. Na koncu je pisala, da ve in razume, da je kriva in prosila ga je, naj jo pozabi. Po nekaj dneh pa je spet prejela pismo. Pisal je neznanec, Kazek.

„Draga kolegica! Prav gotovo se me spominjate. Bili ste mi zelo všeč. Pri nas na vasi ni lepih deklet in zato ste bili kakor kraljica. Ko je prišlo to zadnje pismo, sem uvidel, da je treba z vsem nehati. Draga kolegica, ne smete biti užaljeni. Veste, pri nas na vasi je vražje dolgočasno sedaj pozimi in zato smo si izbrali to zabavo. Stašek že dolgo tega ne misli več na poletje. Menim, da vse skupaj res ni bilo kdo ve kaj pošteno in zato bomo nehali.“

In še pripis: morda bi si hoteli dopisovati z menoj. Priložil je fotografijo. Ta Kazek. Iz iste vasi.

Judita se je sesedla na stol in se pričela na glas smejati. Kakor da bi kdo razbijal steklene okraske na novoletni jelki.

telj samo tedaj, kadar je bilo veliko učenja. Ker pa je bilo učenja ves čas dosti, bi bil postal skoraj „glavno poklicno“ pisatelj in študij bi se neslavno nehal. Tega pa se je ustrašil celo sam. Torej se mora nekaj zgoditi. Demetrij je stal pred težkim problemom. To pa je seveda povzročilo spet močen glavobol.

In spet se je Demetrij napotil k zdravniku.

Iz podzavesti so se mu porajale nenavadne misli: zdravnik bo našel težko, nevarno bolezen in rekel bo: „Hm... no ja...“ in že bo Demetrij vedel, da je stvar zelo nevarna in imel bo končno zaželjeno opravičilo, zakaj se ne more učiti. Tako je sanjal Demetrij na poti k zdravniku.

Ta pa ni našel nobene bolezni in je Demetrija poslal na nevrološko kliniko. Tam so ga začeli zdraviti na psihoanalitičen način.

Ker je bil Demetrij zelo načitan, in sicer tudi v psihologiji, je kmalu uvidel, da je zgubil duševno ravnovesje, še več, da so zdravniki na najboljši poti, napravili iz njegova psihopatal — In ni šel več v kliniko.

Vedel pa je, da ni ozdravljen, da je njegovo stanje celo slabše kot je bilo prej. Ker zdravnikom ni več zaupal, si je rekel: ozdravil se bom sam. Čisto sam. Z avtosugestivno psihoterapijo!

Napravil je to tako:

Začel si je dopovedovati, da je popolnoma zdrav. Da bi bil učinek močnejši, je napisal na listek „Ti si popolnoma zdrav!“ ter ga prbil na steno nad mizo. Kmalu je viselo vse polno takih listkov na stenah, nad posteljo, vsi so dopovedovali Demetriju, da je čisto zdrav in krepak, kot še nikoli.

Bilo je tik pred izpitom, učenja je bilo čez glavo, pa je zapisal Demetrij: „Moreš, ker moraš!“ Izpit oziroma termin za izpit se je pomikal bliže in nervoznost je postajala večja. Tedaj je zapisal naš junak: „Ti si popolnoma miren in dobro pripravljen!“

Učinek je bil močan. Uspeh te metode bi bil delal čast tudi dobremu zdravniku.

Srečno je preстал Demetrij izpit, na glavobol pa se je spominjal kakor na davno minule slabe čase...

Demetrij bi bil skoraj vesel tega uspeha, toda stvar je imela napako, veliko, a skrito napako: ozdravil se je, resda, a z glavobolom vred je izgubila tudi pesniška žilica! Dolgo je žaloval Demetrij za njo...

Ob novem napadu na sedež slovenskih organizacij:

Dinamit in zločinski atentati

(Nadaljevanje s 1. strani)

jo v vsakdanjem življenju na milost in nemilost izpostavlja vsestranskemu pritisku in izsiljevanju ter dopušča, da se nad njo ne-kaznovano izvajajo napadi in atentati. Kdo bo zameril tistemu koroškemu Slovincu, ki se v takih razmerah ne bo upal svojega otroka prijaviti k dvojezičnemu pouku, iz strahu, da naslednjega dne zgubi službo in kruh, ali pa postane žrtev nahujskanih atentatorjev? Kakšen naj bi bil potem izid ugotavljanja manjšine, ko pa priznavanje k slovenski narodnosti šovinističnim zločincem očitno daje pravico do neoviranega divjanja in obračunavanja? **Dinamit in ponočni napadi pa niso sredstva miru in svobode, marveč le sredstva sile in nasilja. Zato „neznaní“ atentatorji na naše ljudi in naše organizacije nehoté le že potrjujejo pravilnost našega stališča, da načelo pravice staršev in posebno ugotavljanje manjšine po načelu priznavanja v vladajočih razme-**

rah ne more služiti pravični rešitvi manjšinskega vprašanja, kajti v ozračju zločinskega hujskanja, nekulturnih napadov in dinamičnih atentatov ni mogoče govoriti o svobodni izjavi in demokratični opredelitvi.

„Za ugled pravne in kulturne države to ni najboljšo spričevalo, za strpno in demokratično sožitje v naši deželi pa so lahko taka dejanja pogubonosna,“ smo v našem listu zapisali ob enem zadnjih napadov na dvojezične napise. Tudi danes ponovno ugotavljamo, da država, ki mirne duše gleda, kako neodgovorni elementi ne-kaznovano rušijo osnovna načela demokracije in pravnosti, sama izpodkopava temelje, na katerih je zgrajena, hkrati pa tudi zapravlja ugled v svetovni javnosti. Posebej v koroških razmerah pa s tem dopušča in je torej sokriva, da nacionalistični hujskači zastrupljajo odnose med narodi in tako podirajo mostove med državami.

Odgovorna državna politika si s tem sama izstavlja skrajno slabo spričevalo in se bodo morale oblasti temeljito potruditi, da si bo Avstrija ponovno pridobila zaupanje demokratičnih in miroljubnih množic in si tudi v svetovni javnosti zaslužila priznanje kot demokratična, pravna in kulturna država!

Planica dobi skakalnico za 160 metrov

Svetovno znana Planica, ki je dolga leta imela absolutno prvenstvo s svojo 120-metrsko skakalnico, spet stopa v ospredje zanimanja. Priznani graditelj smučarskih skakalnic ing. Bloudek je namreč izdelal načrte za gradnjo nove mamutske skakalnice, ki naj bi dopuščala skoke do 160 metrov. Pristojni krogi so njegove načrte odobrili in bodo novo skakalnico začeli graditi v neposredni bližini 120-metrške skakalnice. Gradbeni stroški bodo znašali 25 milijonov dinarjev.

Po dograditvi nove skakalnice bo Planica spet prva na svetu in kot taka edinstvena atrakcija svetovnega smučarskega športa.

Sadna drevesca, veliko cenejša in močnejša kot drugod, Vam nudi drevesnica Polzer, p. Št. Vid v Podjuni.

GOSPODINJA dobi takoj službo na kmetiji v bližini Baškega jezera. V poštev pride oseba okrog 40 let; ima lahko tudi otroka. — Ponudbe je treba poslati na upravo lista pod oznako „Poštena“.

Zakonski par brez otrok išče stanovanje, sobo ali sobo s kuhinjo, v okolici Pliberka. Žena gre delati tudi na kmeto. — Ponudbe na naslov: „Slovenski vestnik“, Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

kommt

nach sieben Jahren ruhmvoller Auslandstournee vom Wiener Grosse-erfolg jetzt mit 3-Stunden-Monster-Programm und internationalen Spitzen-Sensationen nur wenige Tage nach

VILLACH

auf das Gelände i. d. Tirolerstr.

Eröffnung Dienstag, 25. August 1959, um 20 Uhr

Nur 4 Tage, 25.—28. Aug. 1959. Jeweils 2 Vorstellungen um 15 und 20 Uhr

Vorverkauf: Buchhandlung Heuss & Schleifer, 8.-Mai-Platz 4, Tel. 47-00
Circusruf 59-66

Anschliessend gastieren wir vom 29. August bis 3. September in Klagenfurt

Für über 400 Tiere werden gesucht: Heu, Hafer, Weizenkleie, Stroh, Sägemehl, Futterfleisch für Raubtiere usw. Eilangebote mit Preisangabe an

Circus Franz Althoff, z. Z. Villach

Tierschau täglich 10 bis 19 Uhr!

Zadružništvo v Sloveniji se močno razvija

Pri uspešnem razvoju kmetijstva v Sloveniji ima velike zasluge tudi zadružništvo, ki se v zadnjih letih močno utrjuje. Tako je organizacijska in materialna okrepitev zadružno znatno prispevala tudi k povečanju proizvodnega sodelovanja. Letos so zadruge razširile kooperacijo na 30-krat večje površine in je v kooperacijo zajetih 6 % obdelovalne zemlje. Naslednje jesen pa bodo kooperacijo razširili na okoli 100.000 ha oziroma na 20 % obdelovalne zemlje.

Važne uspehe so zadruge dosegle tudi v živinoreji, ki ima v Sloveniji posebno dobre pogoje za razvoj. V primerjavi z letom 1957 se je pitanje goved na osnovi dogovora povečalo v letošnjem letu od 7200 na 17.000 glav, pitanje svinj pa od 105.000 na 150.000.

V Sloveniji je zdaj precej nad 500 kmetijskih zadrug in pride na vsako od njih povprečno okoli 1000 hektarov obdeloval-

ne zemlje. Zadruge in poslovne zveze razpolagajo že z okrog 900 traktorji.

K razvoju zadružništva so pripomogli v veliki meri zadružni sveti. Po njihovi zaslugi opuščajo zadruge trgovino in se posvečajo proizvodnji. Lani se je promet s potrošniškim blagom v zadrugah zmanjšal za 6 milijard dinarjev, v istem času pa so zadruge povečale odkup kmetijskih pridelkov in s tem povečale akumulacijo za 25 % oziroma za 300 milijonov dinarjev.

V primerjavi z letom 1957 so lani zadruge v Sloveniji povečale svoje investicije od 800 milijonov na dve milijardi 230 milijonov dinarjev. Struktura investicij se je znatno izboljšala, ker so 43 % oziroma 981 milijonov dinarjev investicij potrošili za gradnjo kmetijskih objektov, 28 % za mehanizacijo in 12 % za melioracije. Investicije so omogočile, da so se osnovna sredstva zadrug v Sloveniji povečala za milijardo 200 milijonov dinarjev.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan sporod za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Sobota, 22. avgust:

I. program: 5.50 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 8.00 Fanfje, badite veseli — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.00 Pozdrav nate — 15.00 Sedem dni po Koroškem — 15.30 Iz vseh dalin zveni — 16.20 Mladinska oddaja — 17.10 Zabavna glasba — 18.40 Pestro pomešano — 18.55 Športne vesti — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 20.15 Poletna vesela oddaja — 21.30 Dovolite, moje ime Cox.

II. program: 6.45 Mala melodija — 6.55 Pestro pomešano — 7.10 Mali koledar — 8.20 Glasba na tekočem traku — 10.00 Iz Mozartovih in Wagnerjevih oper — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.30 Pet minut agrarne politike — 13.35 Znanj umetniki — 14.45 Tehnični pregled — 15.00 Polelje, sonce in glasba — 17.40 Oddaja za Gradiznansko — 18.30 Priljubljena in zanimiva, novo in znano — 19.15 Pariz je samo eden — 19.30 Operni koncert.

Nedelja, 23. avgust:

I. program: 6.10 Vesela melodije — 6.50 Naš hišni vrh — 7.30 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Orkestrski koncert — 11.00 Glasbena promenada — 11.30 Veselo petje, vesela igranje — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 16.30 Skozi svet, skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Šport — 19.45 Vesela razigrani — 20.10 Radijska igra.

II. program: 7.05 Glasba na pihala — 10.05 Avstrija pozdravlja svoje goste — 10.20 Dunajska glasba — 10.55 Solnograški slavnostni tedni 1959: 0. orkestralni koncert — 14.45 Polelje, sonce in glasba — 18.00 Glasba Rudolfa Kallniga — 20.00 Opernelni album.

Ponedeljek, 24. avgust:

I. program: 8.00 Operni koncert — 13.00 Dunaj, mesto vrtov — 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. Glasba in zanimivosti (slov.) — 15.30 Koroški knjižni kotiček — 15.45 Vesela povest — 16.30 Koncertna ura — 17.55 Za našo vas (slov.) — 18.20 Za Vas — za vse — 18.30 Aktualna za mladino — 19.30 Odmev časa — 20.15 Orkestralni koncert — 21.00 Igra Radio Dunaj.

II. program: 6.05 Prosim, premislite — 6.45 Mala melodija — 7.15 Jutranja glasba — 8.20 Glasba na tekočem traku — 8.30 Avstrija pozdravlja svoje goste —

RADIO PROGRAM

9.30 Stari človek v našem času — 13.30 Za prijatelja oper — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 14.40 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Polelje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Veseli srednji valovi — 19.25 Večerni koncert — 21.00 Solnograški slavnostni tedni 1959: 7. serenada.

Torek, 25. avgust:

I. program: 8.00 Koroški domači koledar — 8.45 Mala ljubezen do Amerike — 14.00 Poročila, objave. „Gobe“ (ponovitev, slov.) — 14.30 Koroška pesništva — 14.45 Posebej za Vas — 16.30 Koncertna ura — 17.55 Naša prometna ura — 18.20 Tisk in gospodarstvo — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 20.15 Solnograški slavnostni tedni 1959: 4. večer pesmi in 3. solistični koncert.

II. program: 6.05 Preden odidete — 6.55 Pestro pomešano — 7.15 Jutranja glasba — 10.00 Znanja dela velikih mojstrov — 13.10 Pestro pomešano — 13.30 Priznani orkestri — 15.00 Polelje, sonce in glasba — 16.00 Oddaja za ženo — 16.30 Godba na pihala — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Oddaja za esperantiste — 20.00 Veseli svet operete — 21.00 Večerno srečanje.

Sreda, 26. avgust:

I. program: 8.00 Da, to je moja melodija — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Domači vrh. Kar želite, zaigrama (slov.) — 14.45 Srečanje prijateljev šlagerjev — 16.40 Koncertna ura — 17.55 Veselo zaigrama — 18.40 Pestro pomešano — 18.55 Lokalni šport — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 21.00 Leteča prepora — 21.20 Krištof Kolumb.

II. program: 6.05 Prosim, sami premislite — 7.10 Mali koledarji — 7.15 Jutranja glasba — 8.20 Glasba na tekočem traku — 8.30 Avstrija pozdravlja svoje goste — 9.00 Mladinska oddaja — 10.00 Dopoldanski koncert — 13.10 Pestro pomešano — 13.30 Za prijatelja oper — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Polelje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dunajska melodija — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Ura pesmi — 19.30 Oddaja o ustanovitvi Rdečega križa — 21.00 Ziehnersko — dunajska — 22.15 Plavalna tekma Avstrija-Spanija.

Četrtek, 27. avgust:

I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 8.45 Avstriji — v tujini — 14.00 Poročila, objave. Solistična ura: Dean Bravničar (slov.) — 15.30 Aktualna reportaža — 16.30 Pevec stare Avstrije: Jos. Roth — 17.10 Pestar šopak melodij — 17.55 Koroške kulturne vesti — 18.00 Kmečka oddaja — 18.30 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa — 20.15 Hladnik pred 2000 leti — 21.00 Zveneca alpska dežela.

II. program: 6.05 Preden odidete — 6.45 Mala melodija — 7.15 Jutranja glasba — 10.00 Znanja dela velikih mojstrov — 13.10 Pestro pomešano — 14.15 Znani orkestri — 14.14 Svetli svet — 15.00 Polelje, sonce in glasba — 16.00 Ženska oddaja — 16.30 Glasbena geografija — 17.15 Raziskovalci na obisku — 17.40 Brati

smo za Vas — 18.00 Glasba za delopust — 20.00 Pariz in njegove zvezde — 21.00 Operni koncert — 22.10 Pogled v svet.

Petek, 28. avgust:

I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 8.45 Pozdravljeni — 13.00 Tako zveni pri nas v Avstriji — 14.00 Poročila in objave. Lušno je res na deželi... (slov.) — 14.45 Dela Edvarda Griega in Petra Iljiča Čajkovskega — 17.10 Gershwinova glasba — 18.10 Prasi čas je dragocen — 18.30 Kaj pravi industrija — 19.30 Odmev časa — 19.45 Doživelja sprehajalca — 20.10 Solnograški slavnostni tedni 1959: „Stolp“, drama Hofmannsthal.

II. program: 6.05 Mladi glas — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Mladinska oddaja — 13.30 Za prijatelja oper — 14.40 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Polelje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Znanje za vse — 19.10 Teden svetovnega dogajanja — 20.00 Operete.

Televizijski program

Vsako dnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja časa v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Sobota, 22. 8.: 19.30 Čudežni živalski svet — 20.15 Šport — 20.35 Danes zvečer Peter Frankenfeld.

Nedelja, 23. 8.: 17.00 Za otroke — 17.30 Za mladino — 20.15 Aktualni šport — 20.30 Ena žena ne zadostuje, zakonska drama s Hildo Krahl idr.

Ponedeljek, 24. 8.: 19.30 Kriminalni film — 20.15 Aktualni šport — 20.30 Borneo — 21.00 Veseloligra Karla Capka.

Sreda, 26. 8.: 17.00 Za otroke — 17.30 Iz mladinskega filmskega programa — 17.45 Za družino — 19.30 Pomocnik človeštva — 20.15 „Figarova svatba“, dokumentarni film po operi — 20.50 „Odlučni trenutek“.

Četrtek, 27. 8.: 19.30 Pestre matorne slike — 20.15 Veliki orkester — 20.50 „Colvigi“, drama Wolfganga Goetheja.

Petek, 28. 8.: 19.30 Kriminalna igra — 20.00 „Car mladosti“, veseloligra, prenos iz gledališča v Josefstadt.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 22. avgust:

5.00 Dobro jutro — 8.05 S kvintetom Jožeta Kampača — 8.20 Pionirski tednik — 8.35 „Mladina poje“ — 9.00 Plesni zvoki — 10.10 Popevke se vrstijo — 10.30 Prizori iz Gounodove opere „Faust“ — 11.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 12.00 V koračnem ritmu — 12.15 Kmetijski nasveti — 13.00 S popevkami po Evropi — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 16.00 Na platnu smo videli — 18.00 Turistična oddaja — 18.45 Okna v svet — 20.00 Zabaven sobotni večer.

Nedelja, 23. avgust:

6.00 Jutranji pozdrav — 6.45 Vedri zvoki — 7.15 Kmečka godba — 7.35 Za ljubitelje popevk — 8.00 Mladinska radijska igra — 9.45 Odlomki iz opere „Prodana nevesta“ — 10.00 Se pomnite, tovariši — 11.30 Kosmet dnevnik in jutri — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 16.00 Humoreska — 17.00 Šport in glasba — 20.00 Nedeljski intervju.

Ponedeljek, 24. avgust:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Domači napevi izpod zelenega Pohorja — 8.20 Mladinski radijski roman — 9.00 Koroški narodne — 11.35 V zabavnem ritmu — 12.00 Stenka Razin — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.45 Havajski zvoki — 13.30 Narodne in domače viže — 14.10 Z evropskimi plesni orkestri — 16.00 Listi iz domače književnosti — 16.20 Operne melodije — 18.00 Družinski pogovori — 18.30 Športni tednik — 20.40 Domače aktualnosti.

Torek, 25. avgust:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Oddaja za otroke — 10.10 Balet in arija iz opere „Rusalka“ — 11.00 Za dom in ženo — 11.35 Zlata Gaspričič pred mikrofonom — 12.00 Šapek narodnih — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Glasba iz Južne Amerike — 13.30 Priljubljene arije pojo solisti — 14.15 Trio Avgusta Stanka — 14.35 Voščila — 16.00 Novosti na knjižni polici — 16.20 Zabavni polpovesti — 17.10 Parada glasov — 18.45 Kulturni glasov — 20.00 Zbor Donskih kozakov — 20.30 Radijska igra — 22.15 Državno prvenstvo v plavanju.

Sreda, 26. avgust:

8.05 Iz baleta „Ohridska legenda“ — 8.20 Mladinski radijski roman — 9.00 Iz zakladnice slovenskih skladateljev — 10.10 Italijanske narodne pesmi — 10.35 Plesni ritmi — 11.45 Pojo zabavni zbori — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.45 Poje Akademski oktet — 13.50 Domači „vižarji“ — 14.35 Valčki Johanna Straussa — 16.00 Naši popotniki na tujem — 16.20 Iz filmov in glasbenih revij — 18.00 Modni kotiček — 18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih — 20.00 Opera Georga Gershwina: Porgy in Bess.

Četrtek, 27. avgust:

8.05 Za cibane — 10.30 Arije iz Donizettijevih oper — 11.50 Za dom in ženo — 12.00 15 minut z Veselimi planšarji — 12.15 Kmetijski nasveti — 14.10 Ero z družin — 14.35 Voščila — 16.00 Iz svetovne književnosti — 16.20 Koncert po željah — 17.10 Izbrali smo za vas — 18.45 Radijska univerza — 20.00 Cetrvkov večer domačih pesmi in napevov — 22.15 S popevkami po svetu.

Petek, 28. avgust:

8.35 Zabavna ruleta — 9.00 Narodne pesmi — 10.10 Pet pevcev — pet popevk — 12.00 Otroci pozdravljajo — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Narodne pesmi v raznih priredbah — 12.45 Igra Helmuta Zacharias — 13.30 Poje Ljubljanski komorni zbor — 13.50 Pihalni orkester — 14.35 Panoramski popevk — 15.30 Iz Beethovneve opere „Fidelio“ — 16.00 Šport — 18.00 Kulturna kronika — 18.30 Iz naših kolektivov — 20.00 Pojeta Jelka Cvetozar in Dušan Jakšič — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorstvih.